

Máterin blagoslov

ali

nova Chonchon.

Igra s petjem v petih dejanjih.

Prelóžil

Jos. Cimperman.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.
1882.

O S O B E.

Markiza pl. Sivry.

Komandêr pl. Boisfleuri, nje brat.

André.

Gospica pl. Elbée (néma osoba).

Župnik.

Loustalot, zakúpnik.

Marijeta, njega soproga.

Marija, njiju hči.

Chonchon,

Pierrot,

Jaquot,

Charlot,

Fanchette

} Savojci.

Laroque, intendant komandêrjev.

Laflour, strežnik komandêrjev.

Strežnik markizin.

Hišne, Savojci, gospodje in gospé; strežniki.

Igra se vrši v 1. in 5. dejanji v neki savojski vasi, v 2.,
3. in 4. dejanji v Parizi.

Čas: Konec vlade Ludovika XV.

Prvo dejanje.

(Ubožna planinarska kočá od znotraj. Odprto ozadje, skozi katero se vidijo planíne; na desníci zadaj vrata v kámro.)

Prvi prizor.

Marijeta. Pierrot.

(Marijeta sedí na velícem naslonjáči in préde poleg mize, na kateri stojí svetílka. Pierrot pride od zunaj.)

Pierrot. Uže takó zgodaj prédete, mati Marijeta?

Marijeta. Trebé je, dragi dečko.

Pierrot. A prezeló se tudi ni síliti z delom.

Marijeta. E, trudoljubívosti in pridnosti se ne bojím — saj sem še trdna in ob deli rók nam je živeti.

Pierrot. Res, vi niste kakor gospica Marija. Težkó bi se verjelo, da je vaše krví. Vsakomu se vidi podobnejša mestni gospici, nego li krepkemu savojskemu dekletcu! A ne vidim je, kde li tičí danes?

Marijeta. Spí še — tó je mlada krí in potrebuje spanja, jaz, se vé, jaz delam zánjo, zatorej uže lahko jedno uro dlje počiva, in vender ni nič zamujenega.

Pierrot (ginen). Pridni ste, mati! O Bog, baš kakor moja. Uboga mati Pitou! Zatorej bode ostala Marija tudi domá in ne otide z drugimi, ki pojdejo danes v Pariz.

Marijeta (živahno). Iti na tuje? Moja hči? Moja Marija? Tó bi htela videti! Na tuje hoditi! Naj so drugi ljudje srčni, da pošiljajo svoje otroke v širi svet, jaz se ne ločim svojega jedinega otroka!

Pierrot. Prav pravite, mati Loustalot, tó čujem z veseljem. Vi ste poštena duša. Gledite, mati, pogledite me, jaz sem le ubog kozji pastír, vender, verjemite ali ne, rajši tukaj jém svoj ovsenják, nego li ocvrta píščeta v Parizi. Kar kdo imá, imá, in če tudi néma ničesar, vender imá nekaj domá.

Drugi prizor.

Marijeta. Loustalot. Pierrot.

(Loustalot vstopi mej poslednjimi besedami in odloži svoj klobúk na prúčico ob levi strani v ozadji.)

Loustalot. Nu, pravo reč tudi imáš!

Pierrot. Gledite! Kaj ste bili tú, oča Loustalot? Bog vas vzprimi!

Loustalot (mej vsem prizorom čeméren in nevoljen). Tam umreti v siromaštvu ali tú — kakor da ni vse jedno. V Parizi imá človek vsaj nádejo, da si pomaga — a tukaj? Tú se le kaže potreba in siromaštvo. Res, nič družega, nego li skrbí in uboštvo — in biríci — in rubníki — in zvijačneži, kakor gospod Laroque.

Pierrot. Oj, tá? Oskrbník gospé markize, ki je takšen, kakor moj črni kozel, kadar se pripravlja na bòj?

Marijeta. Si li bil pri njem, oče?

Loustalot. Baš sedaj.

Marijeta (bojaznívo). Ostane li vse, kakor doslé? Se bode li res domovánje, katero imamo v zakúpi, danes po dražbi prodálo?

Loustalot. Še danes.

Marijeta. Ni li nikakeršne nádeje, da bi se pogodba podaljšala?

Loustalot. Nikakeršne!

Marijeta. O moj Bog!

Loustalot (s povdarkom). Prosil sem ga in prosjáčil pri njem, kakor pri Bógi v nebesih — a nisem ga oméčil.

Pierrot. Brezsrčnik, lump, rokovnik! (Pomišljujôč.) On ni dober človek!

Marijeta (Loustalotu). V grad bi bil šel prosit gospé markize Sivry, kdo vé —

Loustalot. Brezuspešen bi bil ves trud! Premnogo je tekmecev: Jean Leblanc, Tomaž Lavigne, Jaques Roussy, in kaj vém, kdo še — ti možjé imajo novcev kot črepínj, ti lahko vložé kavcijón, njim ne more izpodleteti. In — ali nismo gospodu Laroqueu za četrť leta uže dolžníki?

Marijeta. Saj je obétal gospod župnik, da govórí za nas —

Loustalot. Bi tudi prav pomagalo! Kaj izdá lepa beseda novcem nasproti? S kratka: gospod Laroque hče še danes prodáti našo kočó!

Marijeta (vstanši). Našo kočó prodáti! Kder so umrli moji rodítelji, kder se je poródilo moje dete! Moj Bog, je li to móči? — Oče, kaj

bode z nami? Se li ne dobode nikaka človeška pomoč?

Loustalot. Kar Bog ukréne in gospod Laroque, ukréneno je. (Séde in podprè glavó z rokama.)

Marijeta. Oh, bodi le sedaj mirán. Marija prihaja.

Tretji prizor.

Marijeta. Marija. Loustalot. Pierrot.

(Marija pride skozi vrata na desni strani in postavi verbas na omáro v ozadji.)

Marija. Dobro jutro, oče!

Loustalot (kratko). Dobro jutro! (Poljubi jo na čelo.)

Pierrot (prijaznívo). Dobro jutro, Marija! (Na stran.) Ali je lepa danes, res ti je lepa, turska motika!

Marija. Ljuba, hudobna mati! Predno vas poljubim, moram vas pokregati. Nigdar me uže ne hčete vzbuditi, a jaz takó trdno spavam — takó trdno — in potem samí delate, kakor včeraj, takó danes, in tó ne gré, draga mati! (Poljubi jo.)

Marijeta. Ni li nikakeršne nádeje, da bi se pogodba podaljšala?

Loustalot. Nikakeršne!

Marijeta. O moj Bog!

Loustalot (s povdarkom). Prosil sem ga in prosjáčil pri njem, kakor pri Bógi v nebesih — a nisem ga oméčil.

Pierrot. Brezsrčnik, lump, rokovník! (Pomišljujóch.) On ni dober človek!

Marijeta (Loustalotu). V grad bi bil šel prosit gospé markize Sivry, kdo vé —

Loustalot. Brezuspešen bi bil ves trud! Premnogo je tekmecev: Jean Leblanc, Tomaž Lavigne, Jaques Roussy, in kaj vém, kdo še — ti možjé imajo novcev kot črepínj, ti lahko vložé kavcijón, njim ne more izpodleteti. In — ali nismo gospodu Laroqueu za četrť leta uže dolžníki?

Marijeta. Saj je obéťal gospod župnik, da govórí za nas —

Loustalot. Bi tudi prav pomagalo! Kaj izdá lepa beseda novcem nasproti? S kratka: gospod Laroque hće še danes prodáti našo kočó!

Marijeta (vstanši). Našo kočó prodáti! Kder so umrli moji rodítelji, kder se je poródilo moje dete! Moj Bog, je li to môči? — Oče, kaj

bode z nami? Se li ne dobode nikaka človeška pomoč?

Loustalot. Kar Bog ukréne in gospod Laroque, ukréneno je. (Séde in podprè glavó z rokama.)

Marijeta. Oh, bodi le sedaj mirán. Marija prihaja.

Tretji prizor.

Marijeta. Marija. Loustalot. Pierrot.

(Marija pride skozi vrata na desni strani in postavi verbas na omáro v ozadji.)

Marija. Dobro jutro, oče!

Loustalot (kratko). Dobro jutro! (Poljubi jo na čelo.)

Pierrot (prijaznívo). Dobro jutro, Marija! (Na stran.) Ali je lepa danes, res ti je lepa, turska motika!

Marija. Ljuba, hudobna mati! Predno vas poljubim, moram vas pokregati. Nigdar me uže ne hčete vzbuditi, a jaz takó trdno spavam — takó trdno — in potem samí delate, kakor včeraj, takó danes, in tó ne gré, draga mati! (Poljubi jo.)

Pierrot. Tó ti je dobrosrčno dekletce!

Loustalot. Prav pravi, žêna! Ti je učiš lenôbe, kakor da je kaka imenitna gospica, ki more živeti ob svojih obrestih, ali, da bi kedaj imela biti kaka vojvodinja, toda sam Bog vedi, kakó se bode še godilo ž njo!

Marija. Oh, jaz ne zahtevam od njega družega, nego li, da bi me ne ločil nigdar od svojega očeta in matere — (na stran) in od Andréa!

Marijeta. Le opíraj se vedno po otroški na ljubega Bogá. On te bode uslišal, res, gotovo te bode uslišal, zlato moje dete. (Objame jo.)

Pierrot (ki je odšel v ozadje). Gledite nu, kdo se bliža? Dozdéva se mi — istina — prav on je — ta satan!

Marija. Kdo, Pierrot?

Pierrot. Gospod Laroque.

Loustalot. Uže sedaj!

Pierrot. In še drug ponosen gospod ž njim, ki ga ne poznám — sémkaj gresta —

Loustalot. Ni dvojiti, da nas požêneta iz kočê. — Bodi si v božje imé! Le pridita, pripravljen sem na vse.

Marija (začudena). Nas bodo pognali iz kočê? (Ugleda mater, ki plaka.) Mati, kaj se je pripetilo — čemú plakate?

Marijeta. Ubogo dete, zvedelo bodeš še prezgodaj! — Molívi, Marija — Bog je po sedaj naše jedino upanje. (Laroque se prikaže v ozadji, pogleda v kočó in dá k o m a n d ê r j u znamenje vstopiti.)

Četrty prizor.

Marija. Marijeta. Loustalot. Komandêr. Laroque. Pierrot.

(Marija nêse kolóvrat in svetilko noter. — Drugi spoštljivo pozdravijo.)

Pierrot (na stran in hudó gledajóč Laroquea). Míče me, da bi na hrbti tega cépca razbil še dva druga!

K o m a n d ê r (še v ozadji). Ti meniš dakle, Laroque, da se čarobna stvarca, katero sva srečala, skriva v tega hleva tajni temì?

Laroque (tiho komandêrju). Menim, milostivi gospod! Tú sta nje rodítelja. (Spoštljivo se pomakne nazaj.)

K o m a n d ê r (záse). Naprej zatorej, komandêr! Sedaj ti je postopati izgovorno in veličestno. (Naprej korakajóč.) Vi pridni kmetovalci, bon jour, dragi ljudjé, bon jour!

Loustalot (klanjajóč se). Milostivi gospod!

Komandêr. Kdo izmej vas se zôve Antoine Loustalot?

Loustalot. Jaz, milost, vaš sluga.

Komandêr. Vi, pridni gospodár? — Némate li vi hčere, katera, lehkonoša, kakor srna, donaša časi drvarjem južino v šumo? (Marija se vrne.)

Loustalot. Imám jo, milost — baš sedaj prihaja. Stópi bliže, Marija — ti nam vabiš res imenitno gospôdo na dom.

Marija (vstrašena). Jaz prav nič ne vém. (Na stran.) Ako bi pač André —

Komandêr. Pridni mož, bodite ljubeznívi in prijaznívi tej zlati hčerki! (Prime jo za róko.)

Marija (izpoznávši ga). O moj Bog!

Komandêr. Nič se ne bój, ljubezníva gospica Marija! Jaz nisem prišel kalít prekrasnih tvojih očíj, temuč —

Loustalot (osorno). Prosim, milostivi gospod — zôve se kratko Marija — gospic tú pri nas némamo. —

Laroque (pomenljivo). Kar še ni, se lahko zgodí.

Loustalot. Oprostite, gospod Laroque, mi ne zahtevamo boljšega.

Komandêr (tiho Laroqueu). Nisi me varal, Laroque, kakšno siromaštvo tú —

L a r o q u e (tiho). Milostivi gospod, dekletce vam ne otide. (Šepéčeta.)

Marijeta (prepirajóč se z možem). Jaz pak ti rêčem, da hčem —

Loustalot (poluglasno Marijeti). A jáz rêčem, da nehčem —

K o m a n d ê r (poslušajóč). Nu, ljudjé moji, kaj je, čemú se prepirata?

Marijeta. Milostivi gospod, s kratka: mi imamo v zakúpi to malo zemljíšče, ki je svojína gospé markize Sivry, in ker je gospá Mariji kuma, zatorej —

Pierrot. Res, Marijina krstna kuma je, istina — od tačas, ko je bila takó majhna —

Marijeta (ki se uže ne more premagovati). Ali vender — oj, tó je neodpustno! Ker smo dolžní zakúpščino za četrť leta —

Pierrot. Za ubogo četrť leta!

Marijeta. Zató so nam zarubíli vse pohístvo, celó posteljo nam hté vzeti!

Pierrot. In Brezo z zvezdo na prsih — milost vaša — še tó hte ločiti od jedinega njé otroka.

Marijeta. In jutri — ako ne platimo dolgá, prodá se tá koča, v kateri se je porodíla Marija — (strastno.) Tó vse — tó vse pak le samó zaradi tega, ker je gospod L a r o q u e naš sovražnik.

Pierrot (prédenj stopívši). Res, milostivi gospod, on je takó drzán, da je njih najsrčnejši sovražnik.

Komandêr (z afektovano ostróstjo). Kaj mi prihaja na úho? — Kaj, gospod Laroque — takšna drznost —

Laroque. A vaša milost mi je ukazala sama, naj —

Komandêr (seže mu v besedo). Tího! Vi ste ôsel!

Pierrot. Za mojega kôzla! Ako tudi gospod ni njega kum, vender ga je krstil na pravo imé.

Komandêr (na stran). Tá prismoda bode vse izprídil. (Glasnó.) Pomirite se, dragi ljudjé — še bode te ostali v zakúpi. — Jaz sem prišel v imeni svoje sestré gospé markize Sivry — vam naznanit — da se posebno — res, prav posebno zanima za — vašo hčerko.

Marija (na stran). Kakó? Saj me ni nigdar videla —

Marijeta (veselo). Čuješ li, mož?

Komandêr. In da je le v njé oblasti, doseči srečo —

Marija. Je li môči?

Komandêr. Kar se tiče tega zemljíšča — nu, o tem se posvétujem z gospó markizo. —

Moj Bog, za tákšne malenkosti se malokdaj briga blaga gospá — in ako jej jaz vso stvar gorkó priporočim. —

Pierrot (ginen). Ali ti ima tá srcé!

Komandêr. Pôtler se bode uže vse uredilo.

Pierrot in Marijeta. Kakšne sreče!

Komandêr. Vse lena ljubáv krasni Mariji!

Marijeta. Zahvali se vender, Marija, milostivemu gospodu.

Marija (gré k njemu, kloni se in odstopi).

Komandêr (naprej stopivši, na stran). Še nekoliko nevkretna, malo préprosta! — Pâ! Mi jo uže storimo ugíbično — tó jaz umejem. (Glasnó Laroqueu.) Takoj bodi konec zatiranju ubozih ljudíj, sicer se poberíte!

Pierrot. Takoj bodi konec zatiranju, sicer se poberíte!

Laroque (klanjajóč se). Ker se milost vaša takó zeló zaníma — (obrne se proti ozadju.)

Pierrot (komandêrju v úho kričèč). Žível milostivi gospod!

Komandêr (nazaj planivši in ušesi si tiščèč). Kdo je tá rujoveča stvar?

Laroque. Pierrot, Kozji pastír iz pogórja, mi!ostivi gospod.

K o m a n d ê r. Dobro grlo imá tá kozji pastír — za manoj idite v grad, mladi moj pastír!

P i e r r o t (na stran). V grad? Kaj hčem tam? — Bode li vzel me za svojega kletarja? Tó bi mi uže bilo po všeči — tó bi mi bilo popolnem po všeči. (Mane si rôci.)

K o m a n d ê r (prijaznívo). Z Bogom, dragi moji ljudje, z Bogom! Bodite brez skrbíj, vse se bode uredilo — vse uredilo.

P i e r r o t (rujovèč). Žível, milostivi gospod! (K o m a n d ê r, L a r o q u e in P i e r r o t otidejo.)

Peti prizor.

Loustalot. Marijeta. Marija.

M a r i j e t a (vsa vesela, objame M a r i j o). Nu, oče? Nisem li vedno pravila, da bode še naš angelj — mala najina Marija?

L o u s t a l o t (nezaupljivo). Bog hôtel, ljuba žena! — A sedaj použíjva kosílce. (Otide na desno stran.)

M a r i j e t a (za njim gredóč). Nu, M a r i j a, ali ti ne pojdeš tudi?

M a r i j a (v zadregi). Ne, mati — sedaj ni

prilike za tó — solnce je uže visôko! — Moje kozé morajo na planíno — jaz uže gori použijem kosílce (na stran) in André!

Loustalot (znotraj). Marijeta, pojdi!

Marijeta, Nu, kakor želiš! (Odhajajoč.)

Uže grém, oče — uže grém. (Otide.)

Šesti prizor.

Marija.

Marija. Blagi André! — Ti nisi imeniten gospod, vender stokrat rajši bi se tebi zahvalila za našo srečo, nego li temu ostudnemu komandêrju, ki me je nedavno v šumi takó vstrašil. — A žal, dobremu Andréu se godí baš kakor nam, ubog je — zeló ubog — ničesar néma, takó mi je pravil, razven kar vtrži za kámne in gôrska zélišča — in kar je še hujše, prepovedal mi je, kômu govoriti o najinem shajanji na planíni — tudi gospodu župniku ne — in še celó ne svoji ljubi materi. — Primoran je, pravi, da se nekoliko skríva tú gori v skalovji — tó je tajnost, katere sedaj še ne smé odkriti. — Gotovo me uže pričakuje — prav

gotovo. — Kakor vsak dan bode me prosil zopet kózjega mleka — in pôtler sédeva ter použijeva kosílce skupaj — in kramoljáva! — Oj, takó prijetno, takó prijetno! — Kakó nama naglo poteče dan! — A tú opréžujem in gubím čas, in — nu, lepó me pohvali, ker bodem prišla takó pôzno! — Brž na planíno! (Hče iti skozi ozadje in v vratih sreča župnika; na stran, vstrašena.) O moj Bog, gospod župnik!

Sedmi prizor.

Župnik. Marija.

Župnik. Kamo, dete moje? (Oddíh.) Zakaj molčíš, Marija? — Zarudéla si, čakaj, povém ti jaz.

Marija (vstrašena). Oh, gospod župnik!

Župnik (ostró). Nedavno te je nekdó srečal na planíni —

Marija (povési očí). Oh, res, gospod župnik!

Župnik. Ki ti je dejál, da si lepa —

Marija (kakor prej). Oh, res, gospod župnik!

Župnik. In danes je prišel k vam na dom. Marija (živahno trdèč). Gotovo in resnično ne, gospod župnik!

Župnik (prav resno). Marija, ti še nisi nigdar legála! Bil je tukaj — jaz vém — govoril je s tvojimi rodítelji — obéтал jim, da bode govoril záte pri gospé markizi.

Marija (na stran). Hvalo Bogú! Menila sem, da govórí o Andréji! Toda v mislih imá le komandêrja.

Župnik. Netíl je rodíteljem upanje zaradi podaljšanja zakúpne pogodbe. Pogodba je uže podpisana.

Marija. Oj, kake sreče!

Župnik. Nesreča, pravim jaz. Smoter tega imenitnega gospoda se lahko pregleda, drago moje dete — on zalázuje tvojo nedolžnost.

Marija. Moj Bog!

Župnik. Ako skazuje dobrósti tvojim rodíteljem, zahteva za kosec kruha, katerega jim nudi, sramôto njih jedinega otroka.

Marija (živahno). Oj, gospod župnik, le brez skrbíj bodite, nigdar ne dovolim, da se šali kdo z mojim poštenjém.

Župnik. Dobro sicer vém, da se bode pridna moja Marija vedela izogibati vsem zádrгам, a baš takó daleč te hče privêsti zapeljívec

tvoj. Ako se mu ne kloniš z lépa, bode pretíl odtegniti rodíteljem tvojim pokrovíteljstvo; pehníl jih bode v siromaštvo; in, kdo zná, spraviti jih utégne celó pod zémľjo.

Marija. Oj, mili Bog!

Župnik. Lehko uvidíš, dete moje, da je hudobnik vse zvijačno premislil; kamor koli pogledaš, ne pokaže se rešilen pot.

Marija. Oj, usmiljena nebesa, kaj naj storím?

Župnik (živahno a tiho). Pobégni!

Marija. Pobégnem naj?

Župnik (kakor prej). In sicer še danes. V jedni uri otíde, kakor slednje leto, kardelce mladih Savojevcev iz domovine v Pariz, tam poskušat svojo srečo in pridobivat si hrane za vsakdanje življenje, katere jim ne more dajati naša uboga skalnata zemlja. To je tebi uporabiti, ž njimi odpótovaj.

Marija. Odpótovati? Ljubi Bog! Mater pustiti?

Župnik. Hčerka moja, takó mora biti. — V hrúmi stolnega mesta se bode izgrešíl tvoj sled, on pak zabi náte, kadar te ne vidi.

Marija (plakajóč). Oh, res, gospod župnik, jaz moram stráni — odpótovati hčem; a moja mati, moja uboga mati! — Oh, moj Bog!

Župnik. Baš tega se bojím jaz —

Marijeta (znotraj). Oče, pridi sèm kaj, gospod župnik so pri nas.

Župnik. Srčna bodi, hčerka moja, čujem glas tvoje matere — naj te njé solzé ne omajó. — Marija, storiš li takó, pòvej!

Marija (otirajóč si oči). Obétam vam, gospod župnik!

Župnik. Prav, hčerka moja! (Marija skuša se ojačiti.)

Osmi prizor.

Marijeta. Loustalot. Župnik. Marija.

Marijeta (razvesêljena). Nu, gospod župnik, vam je li uže povedala Marija? — Naša kočá se ne prodá. Toda, kar je še bolje: pogodbo z nami mílostivi gospod obnoví.

Župnik. Še bolje, Marijeta, dál bi vam jo bil lahko takoj — saj je imel uže podpisano v žepi. (Splošno čudenje.)

Loustalot. Podpisano? — Kaj tó pomenja?

Župnik. Tó pomenja, zaslepljeni vi rodítelji, da vse pretênje, rubéžen in drugo ni bilo,

nego li sramôtna zarota, da bi se pogrénznila vaša hčí v propast.

Marijeta (plane k Mariji). Dete moje!

Loustalot (srdit). Dozdeválo se mi je!

Marijeta. Ne, ne, ni môči. Tákšno sramôtno dejánje —

Župnik. Se li temu čudite, uboga mati? Takšne stvari uganjajo imenitni gospodje za kratek čas.

Loustalot (ki je strmel pred-se, župniku živahno seže v besedo). Res, gospod župnik, prav pravite! Oj, sedaj se spomínam vseh njega gladkih, medénih besedij, ki jih je govoril danes zjutraj, prorokujóč jej lépo bodočnost, (srdit), sedaj umejem tiste „gospice“, katere je takó radodarno trósil, in ki me še pri tej priči potresajo! — Res, oslepíti jo hté, zapeljati, nesramniki — saj smo prosjáci, ki némajo izgubiti častí!

Deveti prizor.

Marijeta. Marija. Župnik. Pierrot. Loustalot.

Pierrot (izpéhan, planivši noter). Tukaj je! — Tukaj je! — Náte, izročam vam pogodbo,

obnovljeno za šest let — le gospici Mariji na ljubáv — jaz pak sem postavljen gozdárjem — vse gospici Mariji na ljubáv.

Loustalot (gré k njemu, ter mu iztrga pismo). Drži jêzik za zobní, têpec! (Dá pismo župniku.)

Pierrot (na stran). Têpec?! Ako je tó njega zahvala, ni mu delala mnogo troškov. Storiti hčem, kakor da ga nisem čul.

Marijeta (župniku). Nu, gospod župnik?

Župnik. Oh, govoril sem le preresnično!

Marija. Oj, preljubi Bog!

Marijeta (bojaznivo). A to pismo — kaj se bère v njem?

Župnik. Vaša zakúpna pogodba, podpisana od gospé markize, in dalje spodaj —

Marijeta. Dalje spodaj? —

Župnik. Služba gradske vrtníce za vašo hčer.

Loustalot. Gradske? (Pogleda svojo ženo.) Se li ti kaj sanja?

Marijeta (boleстно pogleda Marijo, ter jo pritisne na srcé).

Pierrot. V gradi bodeva služila. Juhé! Pôtler bodeva skupaj, in kdo vé, očka Loustalot, kdo vé, očka —

Loustalot (srdít). Ne bodeš molčal, ôsel! —

Pierrot (na stran). Osel? Tudi tó še? — Bès jih lôpi! Kaj se li godí tú? — Storim zopet, kakor da „ôsla“ nisem čul.

Loustalot. Vse nam je odbíti.

Pierrot. Kaj?

Marijeta. Pomísli naše siromaštvo!

Loustalot. E, nu! Delati bode trebé — pri tujih ljudéh iskati službe. — Saj imam dvé zdravi rôci, da prislužim kruha za obá. — Kar se tiče Marije —

Marijeta (bojaznívo pričakujóč). Nu, Marija?

Loustalot. Res, Marija mora stráni od tukaj!

Marijeta. Stráni od tukaj? Oj, mili Bog!

Loustalot. Takó je! — Rajši umrém od gladi, nego li živím ob svoje hčere sramôti. (Raztrga pogodbo.)

Marijeta. Mož, kaj delaš?

Loustalot. Svojo dolžnóst!

Marijeta. Oj, sveti Bog, izgubljeni smo!

Loustalot (z odločnostjo). A Marija je rešena!

Marijeta (stópi k župniku, ki svojim molkom navidežno pritruje Loustalotu). Oh, gospod župnik, vi kar besede ne izpregovoríte? Tudi vi želite, naj bi pustila svojega jedinega otroka na tuje? Ali ne veste, da je tó moja smrt?

Župnik (mirno). Marijeta, vi niste le mati, temuč tudi kristijana. Upajte v vsemo-gočnega Bogá. Prišel bode dan, ko vam on pri-vêde vajino dete zopet v naročje — a do tačas ne bode bégalo brez varstva po širem Parizi. Tó-le pismo do starega izkušenega mojega pri-jatelja jej dobode pokrovítelja, ki bode skrbel zánjo, ter jej pomagal svétom in dejanjem.

Marijeta (ihtèč). Ne, ne, le tega ne za-htevajste od mene — jaz ne morem — nigdar in nikoli!

Marija (plane k njej). Oj, draga mati, nikari ne plakajte! Saj zopet pridem — gotovo zopet pridem.

Marijeta. Tudi tebe je volja? Tudi tebe? Ti nehvaležni otrok! (Ihtí, da ne more govoriti.)

Marija. Mati, ne govoríte mi tega! Ne jemljite mi srčnosti! (Na stran.) Zeló je potre-bujem.

(Prav iz dalje se začuje odhódnica Savojscev, ki zvení vedno bliže, napósled se vidijo, gredóči dôli. Orkester tiho spremlja. — Naslednje se govori mej zborom.)

Z b o r.

Oj, z Bogom ti, naš rojstni kràj,
 Lés pótni v rôci je sedàj.
 V svet vléče nas — vender okó
 Na dóm še gléda svoj rosnó!

Župnik. Prišla je ločitve ura!

Marijeta. Oh, moj Bog, vpléniti mi hté
 jedino dete!

Loustalot (odločno). Brž, Marija, se
 poslôvi od matere, tačas bodem jaz vse prirédil
 — ne bode trajalo dolgo! (Otide na desno stran.)

Marijeta. Mož! Oče! Čuj me! Joj meni
 nesrečni materi! (Hití za njim.)

Marija (plakajóč). Oh, meni vpada srčnosť!

Župnik (tolažèč jo). Marija, ali takó iz-
 polnuješ obéte?

Marija. Oh, gospod župnik, jaz nisem
 videla sólz svoje matere!

Deseti prizor.

Pierrot. Marija. Župnik. Jaquot. Savojei. Pozneje
Chonchon.

(Župnik resno govori z Marijo in jej uroči pismo.)

Jaquot. Nu, tú smo sedaj vsi, gospod župnik, pripravljeni za odpótovanje — poslovíti se hčemo le še od vas, gospod župnik, ter vas prositi blagoslova na pot!

Župnik. Zahvaljujem se vam, prijatelji! — Božji blagoslov vas spremljaj! A še nečesa želim, kar se tiče vas! (Govori tiho ž njimi, kažóč na Marijo.)

Chonchon (priteče noter z velicim kosom kruha, pomazanim surôvim maslom). Nu, tudi jaz sem še tú — vender, jaz ne pojdem stráni! — Voščim vam dober tek! — Jaz ostanem domá, (s polnimi ustmi), in se hčem pošteno živíti! Omožim se — dva človeka živíta boljše! — Ujéla sem uže necega ptička — Jeana Leblanca! — Nu, prelep baš ni, a vse bi bilo, da ni hròm! Tudi ima le jedno okó — vender, bodi si, potem vsaj ob smrti samó jedno zatisne. Ti, Marija, bodeš meni družíca!

Pierrot (ihtèč). Le iščíte si družíce! — Takrat bode uže davno črez hribe in dolíne. Hi, hi, hi!

Chonchon (začudena Mariji). Kaj, ti hčeš iti stráni?

Marija (plakajóč). Hčem, Chonchon. Saj moram — ti bodem uže še povedala, zakaj.

Chonchon (plakajóč). Tó bode lepó sva-tovanje — brez družíce —

Marija (Pierrotu in Chonchoni). Ni res, draga moja prijatelja, vidvá bodeta tolážila ubogo mater?

Pierrot (ihtèč). Za Boga svetega — midvá jo bodeva tolážila —

Chonchon (plakajóč). Midvá jo bodeva tešila, midvá jo hčeva razveseljevati — ves dan bodeva plakala ž njo!

Marija. Kaj ne, vidvá jo bodeta često obiskávala?

Pierrot (ihtèč). Vsak dan po jedenkrat in ob nedeljah po dvakrat!

Chonchon (ihtèč). Jaz hčem vselej biti pri njih južini.

Marija. Oh, jutri jih uže ne vidim! Jutri me uže ne bode vzbudil njih jutranji poljub! Oh, moj Bog, moj Bog! (Skrije svojo glávo na prsih župnikovih.)

Pierrot (plakajóč). Meni póči srcé! Meni póči srcé!

Chonchon (zvěči). Meni póči srcé! Meni póči srcé!

Jednajsti prizor.

Prejšnji. Loustalot in Marijeta.

Loustalot (pride s popótno palico, na kateri je culica. Marijeta se opíra nánj). Nu, žena, le srčna bodi! — Stréla, saj vender ostanem jaz pri tebi! Tudi jaz sem še nekaj. — In napósled ne bode dete takó zapuščeno. — Prijatelj gospoda župnika nam uže poročí o njej — (pomaga Marijeti, ki je skôraj omedléla, na naslonjáč).

Marija (pred njo klečěč). Ljuba mati —

Jaquot (Savojcu). Aló, naprej tovarši! — Živel, gospod župnik — in sedaj ídimo! — Z večera moramo biti uže v Sallanchesu in do tjakaj imamo še dobre tri milje, zatorej brzo!

Zbor.

Oj, z Bogom ti i. t. d. (kakor zgôraj).

(Savojci se poslové od župnika in počasi odhajajo. — Vidi se, kakó še zunaj pozdravljajo svoje prijatelje, pôtlér otidó črez goré. — Petje čim dlje tem bolj pošuméva, dôkler napósled popolnem ne vtihne. — Jaquót in nekateri Savojci obstojé pri durih, čakajóč Marije.)

Loustalot. Sedaj, Marija! Naprej! (Migne jej, naj objame mater.)

Marija. Mati, jaz moram stráni!

Marijeta (vstanši). Oh, le še jeden hip, oče! Bodi usmiljen! Le še jeden sam hip! — Morebiti svojega otroka ne vidim nigdar več! —

Loustalot (omečén). Nu, bodi si! Objemi jo še po želji, privêdem jo uže za ujimi. (Migne Jaquótu, naj gré.)

Marija. Prosim blagoslova, mati!

Marijeta. Res, blagoslov, kakor ga je dala nekda j mati meni na pot. — Vsegdar me je vároval opasnosti in zléga — naj bi tudi moj ti dajál jednake brambe. — Kakor ti, klečála sem jaz nekda j pred svojo materjo in govoríla je — (zamolklim glasom, skôraj govorèč, in položívši rôci Mariji na glavo, ki klečí pred njo.)

P e s e n.

Mej svet neznàn je tebi iti,
 Ubogo dete mi dragó,
 V odhod prísrčno govoríti
 Rodíca more ti samó.
 Posvéti se delu, krepósti,
 Spomínaj se mi Bogá,
 Na mater misli v zvestósti,
 In srečo vzprejmeš nebá.
 Božja mílост vsak čas
 Vlada, čuje pri nas!
 Zdravstvúj! Zdravstvúj!
 V Bogá zaupaj vsak čas!

(Koncem pesni omahne v nezavesti na naslonjáč.)

L o u s t a l o t. Sedaj stráni, stráni!

M a r i j a (omamljena). Dobrostri Bog, ti po-
mozi ubogi materi!

(Steče k Marijeti, objame jo, poljubi župniku
rôko, in oča jo odvêde. — Župnik teši Mari-
jeto. Pierrot in Chonchon spremljata jo pla-
kajóč od durij. — Gódba bolj tiho igrá do konca
dejanja. — L o u s t a l o t in M a r i j a gresta na
góro. — Marijeta se počasi zopet zavé.)

M a r i j a (pôje v dalji).

Božja mílост vsak čas
 Vlada, čuje pri nas!

Zdravstvúj! Zdravstvúj!
V Bogá svoj up stavim jaz!

Marijeta (stezajóč rôci za njo, kakor blazna).
Oj, moje dete so mi vplénili! (Omahne nazaj.
Župnik jo podpira.)

Drugo dejanje.

(Sôbica pod streho. V ozadji uhodna vrata. Na levi strani postelja sè zavèsami. Na strani vrata v kamro. Na desní od uhoda léva (kamín) in nad njó zrcalo. Dalje naprej spredaj okno, poleg katerega visi mandolína. Spredaj klečálo.)

Prvi prizor.

Chonchon. Marija.

(Chonchon ukusno opravljená, kakor meščansko dekle, spoštupanimi koderci. Marija v savojskem kostumi, toda elegantnejša, nego li v prvem dejanji. Sediti sredi odra pri pogrneni mizi in večerjati.)

Marija. Je li res? Si li res ti, Chonchon? Še sedaj težkó verjamem! — Menila sem,

da mirna in srečna sediš domá in si uže davno soproga Jeanu Leblancu.

Chonchon. Jaz sem uže tri mesece v Parizi, in prav blizu tú.

Marija. Kakó pa se je zgodilo tó?

Chonchon (s polnimi ustmi). Tó ti je vrsta dogodkov, draga moja — res, dolga vrsta! — Potovanje na vse strani, skušnje — življenje polno živahnosti. (Okrožnik molèč.) Prosim še malo juhe! — A ti, draga moja planínska roža, kakó se je godilo tebi od tačas? — Si li samó životárila? A da govorim o sebi — da govorím o sebi! — — Najprej, imela si zeló tenák nos, da nisi šla v grad! Res, povém ti, srečno si ódšla!

Marija. Je li môči? Komandêr —

Chonchon. Prav satan, angelj moj, nesramen izkušnjavec — —

Marija. Oh, vrli gospod župnik mu je takoj pretipal srcé in obísti.

Chonchon. On me je htel v izkušnjavo zapeljati — a njega nesramne namére se mu vender niso posrečile. — (Jezno.) Ako se spominam tega! (Mirno okrožnik molèč.) Še malo! — — Ko me je prvikrat videl, me niti videti ni htel — in meni se je dozdéval takó ostuden,

takó grdó ostuden — ali jezílo me je le, ker me ni pogledal. Drugič je šel zopet malomarno mimo, ter svojemu tepcu v livréji ni dejál, nego: tá mlada kmetska stvar naj se odvêde v kuhinjo in dajte jej kosílca. — Oh, dete moje, znano ti je, kosílce, in sicer dobro kosílce, tó je od nekđaj moja slabóst. — Nu, ti nič ne jěš? Kaj ti je? (Zopet okrožnik molêč.) Ne premastne! — — Da zopet dalje pripovedujem o sebi — kde sem uže ostala? — Res, pri svoji slabósti! — Ko je prišel tretjič v vrt, dejala sem sama v sêbi: nu, saj ni takšen pavijan, kakeršen se mi je zdel iz prva — in pôtlér, njega pokloni, njega zlate verižice in tabáčnice i. t. d. — vse tó mi je zmêdlo možjane in gledí, nekoč, namesto, da bi me poslal v kuhinjo — (podá zopet okrožnik), daj mi še ostanek!

Marija (postréza jej). A potem?

Chonchon. Pregovorí me, naj grém v Pariz, in me posadí v kočijo k strežnicam svoje sestré. — Tó ti je bila kočija, povem ti — sama svila in blazíne — in drdrála je. — Oh, tó je kaj družega, nego li kmetska kóla, kder se človeku pretresó kostí, kakor léščniki! (Bolestno.) Jedva sem bila v Parizi, ko me odloží tá zverína v prodajálnici modnega blagá — tamkaj sem ostala s tujim imenom.

Marija. Kaj, svoje imé si zamenila?

Chonchon. Oh, za imé, ljubca moja, za imé takó zvenéce, takó odlično! Zovó me sedaj gospica Pagoda.

Marija (nasmihajóč se). Pagoda? Ha, ha, Pagoda!

Chonchon (prav resno). Gospica Pagoda, v prodájalnici „pri starem Kinezi“ delam za visôko plemstvo, za pošteno meščanstvo, in za imovito stanovništvo stolnega mesta. (Mej pesnijo Marija pospravlja posodo raz mizo.)

Pesen.

Mesto réka mi Pagoda,
 „Pri Kinezi“ delam jaz,
 Kot orakel vsaka moda
 Vedno sluša moj ukaz.
 Meni klanjati se mora,
 Kar ošabno se drží;
 Glava trda brez upóra
 V jarmi čépic obtičí.
 Rôka moja kódre vpléta
 V glave stare in mladé;
 Kar budí veselje svéta,
 Sad je mojih studij lé.
 Žén ponosnih zlè pogléde
 S čípkami jaz razvedrím;
 Z močijó sladké besede
 Trde grče omečím.
 Za koketke zbíram cvetke,

Rože, trnje, kar želé,
 Nagubána, razorána
 Lica meni se mladé.
 Mesto réka i. t. d.

Zatorej, kakor sem dejala: gospica P a g o d a „pri starem Kinezi“. Imé mi je dal stari moj Kinez, in družega nič, tó staro, koščéno strášilo! — A če se mi prikaže še kedaj pred óči, on ali kdo njemu podoben! — Vse jedno — pâ! (Pači se.) Za vse možé vsega svetá ne dam toliko-
 le — a za nos vodíla in trpínčila bodem vse. (Tragično.) To bodi moja osveta! (Čuje se Pier-
 rot zunaj, pesenco žvrgolèč.) Kaj čujem? — Glas se mi zdí znan! Je li morebiti on —

Marija. Kdo li?

Chonchon. Res, prav gotovo, Pierrot je.

Marija. Kaj, Pierrot, tukaj v Parizi?

Drugi prizor.

Marija. Pierrot (z órglicami). Chonchon.

Pierrot (vstopajóč). Res, Pierrot, ves, kolikor ga je. (Marija in Chonchon mu sko-
 čita naproti. Vsi trije skačejo veseli vkrog.)

Marija. Oh, Pierrot! Kakó krasno! Kakó krasno!

Pierrot. Dober večer, gospica Marija. Bog vas sprimi, gospica Marija, Bog vas sprimi! Dober večer, Chonchon!

Marija. Je li môči? Si li res ti, dragi Pierrot? Ali si tudi ti ostavil svoje domovine?

Pierrot (odloživši órglice in klobúk). Zakaj bi li ne bil šel! Domá mi ni bilo po všeči — odkar vas ni bilo! — Oh, res, sedaj je tudi vse drugače tamkaj, vse drugače.

Marija. Kakó tó? — Menim, da vender oča niso bolní? — In moja mati — moja dobra, zlata mati — povedi, Pierrot, kakó se imajo?

Pierrot. Obá sta zdrava, kakor kozlíči na planínah, in tudi gospod župnik. — Naróčili so mi vsi, vas lepó pozdraviti — in izróčili svoj blagoslov — pridite semkaj, da vas blagoslovim! — (Zaviše rokava in razprostrè obe rôci.) Nehčete? Se vé, jaz ne umejem tega, kakor gospod župnik! — Poslušajte: dragi ljudjé — oj, sveti Bonifacij! — vsi so bili takó dolgočasni, takó neumni! — Vsa vás je bila vesela, kakor moj klobúk! — Rádost se je prišla tudi mene — in ko sem tó čutil, prodál sem kosec zemljé, katerega moj stari, skopi strije Pierre ni mogel nêsti soboj v grob,

kupil si órglice, ostavil domovino in sedaj sem prvi solo-órglar mej cestnim orkestrom v Parizi.

Marija. Toda, ljubi Pierrot, kakó si našel mene?

Pierrot. Tó mi je delalo mnogo preglávice. Iskal sem in iskal — iz prva vedno brezuspešno, dôkler mi nista povedala dvá rojaka, da tukaj stanujete prav samí v podstrešni izbici — da vas v tem mestnem deli ne imenujejo drugače, nego biser — biser savojski — ker takó krepostno živíte in ste takó lepi, ter požete takó ljubeznívo — nu, in pri vas sem sedaj. — Ali je pa tudi res, kar se pripoveduje o vas?

Marija. Se vé, ljubi Pierrot, tukaj sem sedaj v „modi“.

Chonchon. Baš kakor jaz — jaz sem tudi pri „modah“.

Marija. V šestih mesecih sem toliko prislužila, da sem si mogla napraviti pohištvo, katero vidiš.

Pierrot. In da pošiljate ubozim svojim rodíteljem novcev, o čemer, se vé, molčíte.

Marija. Saj tudi ni prišlo vse na jedenkrat. Ko sem prišla sèmkaj, stavila sem vso nádejo v starega prijatelja našega, gospoda župnika — a tá je bil úže davno mrtev. — Bila sem zatorej sama, popolnem sama v šúmnm Parizi.

Pesen.

Ko domovja draga tlà
S stolnim mestom zameníla,
Néma in boječa vsà
Vrétju v njem sem se čudíla;
Pela sem: la, la, la, la!
Ljudstvo pesen je geníla;
Pela sem: la, la, la, la!
Žéla slavo in zlató!

(Vsi trije plešóč.)

Pela sem } i. t. d.
Pela je }

Pierrot.

Tú sem, hvaljen Bog za tó!
V petji hčeva se družíti.
Meni, dete, je lehkó
Mnogo ur po číški vpiti.
Petje nam la, la, la, la!
Slave mora pridobíti,
Petje nam la, la, la, la!
Slavo služi in zlató!

Vsi trije (plešóč).

Petje nam i. t. d.

Marija. Moja mati so mi r ekli pri odhodi: bodi krep ostna in delaj, in Bog te ne ostavi. — Nu, vidite, ni me ostavil.

Pierrot. Res, gospica Marija, vi ste pridno, pošteno dekletce — in t o bode zvedela vsa naša v as. Dakle t u stanujete?

Marija. Tukaj, in prav sama.

Pierrot. Res? In nikdo ne zahaja k vam?

Marija (obotavljaj  c se, s povešenimi o m i). Ne, nikdo.

Pierrot (vesel). T o je prijetno — t o je lep o —

Chonchon. B a, tega jaz ne potrdim — t o bi meni ne bilo po v   ci —

Pierrot. Zatorej sva jaz in Chonchon jedina, ki zahajeva k vam. — Oh, to je ljubez n ivo! Primaruha, gospica Marija, kar ste mi povedali, mi dela nesramno mnogo veselja, kajti, baš ko sem prišel po stolbi —

Marija (vstrašena). Nu?

Pierrot. Res, ko sem na stolbi srečal veliko opico v livr ji, ki je govorila o biserih in Bog znaj, kaj  e o čem —

Marija (na stran). Hvalo Bog u! On ni bil!

Pierrot. Primaruha, v srcé me je zbolelo.

Marija (na stran). Toda, vender — ko bi prišel baš sedaj! ( uje se, da zunaj nekdo trikrat ploskne z rok ama.) On je!

Pierrot. Gledi nu! Kaj pomenja to?

Chonchon (na stran). Jaz poznam tó! —

Jaz poznam takšna znamenja! — Tó pomenja toliko, kakor: pomekníte se!

Marija (na stran). Kaj mi je sedaj početi? (Zopet se čuje ploskanje z rokáma.)

Pierrot. To se čuje skôraj, kakor dogovorjeno znamenje —

Chonchon. Nu, res, meni veljá, grém zatorej v prodajálnico nazaj.

Pierrot. E, kaj še!

Marija (na stran). Kaj je rêkla?

Chonchon (ukazujôč Pierrotu). A ti me spremiš, Pierrot.

Pierrot. Jaz?

Chonchon. In neseš mi škatlje.

Pierrot. Takó, in svoje órglice?

Chonchon. Orglice deneš oprtiv čez ráme. Z Bogom Marija, da, se zopet vídivi. — (Skrivaj s poudarkom.) Znamenje se je dalo meni.

Pierrot (sè škatljami in z órglicami). Bog vas obváruj, gospica Marija, da se skôraj vídiva. Jaz uže zopet pridem.

Chonchon. Jaz tudi — jaz tudi — na kosílce! — Z Bogom, Marija! (Obá otideta.)

Tretji prizor.

Marija.

Kaj je s tem Chonchon rêči htela? Ali kaj misli? — O ne, ne, ni môči! — Delam li napačno, ker tó prikrivam svojim prijateljem? Nikakor, André je takó oskromen, takó kroták; nisem mu mogla odrêči, da bi časi ne prišel k meni. — Poznala sem ga uže pred šestimi meseci tam domá v svojih dragih goráh — a ni posloviti se nisem mogla ž njim, ko mi je bilo takó naglo odpotovati. — Oh, tó me je neizrečno bolelo! — In sedaj tó čudovito snidenje, več, nego stó milj od domovine — tú na stolbi — v jedni in isti hiši — pod jedno in isto streho — ni li bila tó božja volja, da ga zopet vidim? Res, gotovo je André moj prijatelj, moj učeník, moj pokrovítelj — in nekov nótranj glas mi pravi, da ne storím hudega, ako njemu zaupam. — Toda precej dolgo uže čaka. — Brž naj se malo popravim v glávo — dobro — sedaj znamenje, kakor domá na planínah!

Pesen.

Oj, večér je vžé,
Zvezde nam blesté;

Ti pa se zamújaš,
 V srci strah mi vzbújaš;
 Ljuba brez mirú
 Čaka v koči tú.

Pesen čuj drage svoje, ki sládko zveni,
 Trepéče samíca — oj, brž pridi tí! —

Četrty prizor.

André. Marija.

André. Oj, kakove sreče! Bal sem se uže, da te ni domá.

Marija. Ob nedeljah vselej. — Mej tednom, se vé, je drugače. Iti mi je venkaj, da prislužim kruha za živež — a nedeljo posvečujem Bogú in —

André. Nu, in? —

Marija (s povešenim pogledom). In svoji materi!

André. A jaz, Marija, ti nisem prav nič?

Marija. Vi ste moj prijatelj, moj učeník, ki me poučuje, mene, ubogo savojsko dekletce.

André. Baš tá ljubezníva préprostost, tá prírčna nevednost me pri tebi, Marija, najbolj veselí.

Marija. Oj, ne, predobro se poznam — dobro vém, da ničesar ne vém — ničesar, in tó mi je žal — in kakor dober je tudi vaš pouk, jaz se ne naučím celó ničesar.

André. Se vé, vsak teden le jedno uro, tó je premalo —

Marija. Oj, kadar sem sama, vse ponavljam, kar ste mi povedali.

André (vesel). Kaj, res?

Marija (živahno). Pri pouki namreč — kajti midva najprej vselej začneva kramoljati in se pogovarjati o mnogih nehasnovitih stvaréh — prav res, gospod!

André. Nikari takó, ljuba Marija, rajši —

Marija. Govoríva o lekciji — oj, srčno rada. Nu, gospod učitelj, iz česa bodem čitala?

André (pokaže jej list). Iz tega-le pisma!

Marija. Oj, uže pismo moram čitati? Kakó lepó — kakó lepó! — Zatorej brzo! (Postavita dva stola sredi odra in sédeta nánja). Le hitro, toda ostrí bodite!

André (s komično resnôbo). Prav oster!

Marija. Nu, kaj se šalite? Ali ne gré za istino? — Dakle: (bêre prav počasi, skôraj pozlogih, André drži list.) „Proti — svoji — volji — mi — kipí — srcé —“ (Andréju.) Je li prav takó?

André. Popolnem!

Marija (beróč). „Toda — kar — te poznam“ —

André. Dobro! Prav dobro!

Marija. „Od — onega — dné — ko — sem — te — sr—e—čal — na — planíni“ — (govorí.) Kaj ne, uže prav točno gré? (Skoči raz stol, ter ploska z rokáma).

André. Čitaš, kakor angelj!

Marija (beróč). „Spremlja me — povsodi — tvoja — draga — podoba“ — (začudena Andréju). Zakaj se vam rôka takó trese?

André (v zadregi). Se li trese? Jaz ne vem —

Marija. Trdnejše držíte papir — (bêre.) — „spremlja — me — tvoja — podoba — povsodi — ko — čujem — in v — s—a—njah— v — sanjah — stojí — pred — manoj“ — (govorí.) Oh, kakó lepó se tó čuje — komú pa je pisano?

André (živahno). Le naprej — bodeš skôraj videla.

Marija (beróč). „Ker ti si, Ma—ri—ja“ — (poslušá.) Oh, moj Bog — (vstane in gré k durim poslušat).

André. Kaj li imaš?

Marija. Tiho! Nekdo gré po stolbi!

André (na stran). Zlódej nêsi neslanca!

Marija. Oh, če le ni Pierrot!

André. Pierrot? Kdo je tó?

Marija. Nu — Pierrot je — moj roják — on ne vé, nisem mu še povedala! — Oh, nikari naj vas ne vidi — skrijte se, skrijte se!

André. Kamo se hčem skriti?

Marija (pokaže na vrata kamre). Tjakaj v to kamro. —

André (na stran). Kaj mi je storiti? Gospodu Pierrotu moram prepustiti bojíšče! (Otide v kamro).

Marija. Le za híp, za jeden híp — takoj ga pošljem stráni. (Gré k srednjim durim in jih odprè; — začuden vsklikne.) Oj, saj ni Pierrot!

Peti prizor.

Marija. Markiza. Pozneje komandêr. André skrit v kamri.

Markiza. Ste li vi gospica, katero zóve ves Pariz biser?

Marija (bojaznívo). Milostiva gospá, sem.

Markiza. Orglarica z Boulevarda?

Marija (kot prej). Milostiva gospá, sem.

Markiza (na stran). Prava je.

Marija. Česa želite, milostiva gospá?

Markiza (ponosno). Se bode uže videlo.

(Gré do srednjih durij, govori sè strážnikom, ki pôtlér otide in se vrne s komandêrjem. — Markiza govori mej prvim besedovanjem komandêrjevim zopet sè strážnikom.)

Marija. Kakó prevzetao se nosi! Kaj neki hće tá imenitna gospá od mene?

Komandêr (vstopajóč). Zlódej pobêri drhal, ki se naseljuje pod streho! Parole d' honneur, jaz sem uže ves izpehan! (Zapazivši Marijo.) Toda, ali me ne moti moje stêklo? —

Marija (na stran). Komandêr!

Markiza (naprej stopivši). Nu, kaj li imate?

Komandêr. Prava je! (Na stran.) In lepša, nego li nekdej!

Markiza. Morebiti poznate gospico?

Komandêr (na stran). Komandêr, bodi trden! (Glasnó.) Poznam? — Se vé, da jo poznam. — Vi jo tudi lahko poznate, gospá markiza — moj Bog, saj je hči jednega vaših podložnikov iz Savojskega — malá Loustalot — ona je Loustalotka. — (Prinese markizi stol.)

Markiza. A? Takó? Ali me tú uže poznajo?

Marija. Menim, dà, milostiva gospá, ako imam čast, pred soboj videti markizo Sivry?

Markiza (na stran). Tó mi potrjuje mojo sumnjo. (Glasnó.) In čemú ste takó samí prišli v Pariz, gospica?

Komandêr. Res, čemú, gospica? Tudi jaz bi tó rad vedel?

Marija (markizi). Nas, stanovníke gôr, vleče vse jeden in isti nagib iz domovine stráni — ubožnost!

Komandêr (na stran). Dela se, kakor da me ne pozná; prav zvita je, tó moram rêči.

Markiza. A če se ne motim, jaz sem vam na priprošnjo svojega brata podaljšala zakúpno pogodbo. — Menim, da bi tó bilo zadostovalo, živíti vso družíno. — Dakle še kak drug vzrok?

Marija. Resnično, milostiva gospá, in jaz vam ga povem odkritosrčno, (pogledavši k o m a n d ê r j a), kajti legati jaz ne znam.

Komandêr (na stran). Oj, te nedolžne préprostosti! Je li res povedala moji sestri; kakó nepremišljeno!

Marija. Naš gospod župnik je bil prišel k meni, da me opozori na silno opasnost, katera mi pretí —

Komandêr (na stran). Dakle gospod župnik.

Marija. Imeniten gospod me je zalázoval, (pogledavši k o m a n d ê r j a), in zató sem morala pobegniti, da se rešim njega sítnostij.

Markiza (vstanši). Dovolj! A kdo je bil tá gospod?

Komandêr (na stran). Stojím na žrjávici!

Marija (ponosno). Zabila sem njega imé.

Komandêr (na stran). Oj, ti zvita lisíčica — izvrstno, izvrstno! (Kaže jej znamenja zadovoljnosti.)

Markiza. A sedaj odkar ste v Parizi, gospica, kdo je skrbel za vas?

Marija (préprosto). Bog!

Markiza (smijóč se). Bog?!

Marija (oskromno). In moj talent.

Markiza. Kaj? Tá mandolína —

Marija. Ž njo zaslužim vsakdanjega kruha.

Markiza (na stran). Nje odgovorom se moram čudom čuditi. — So li me prevarili — ali je tá préprostost zgolj licemérstvo, da bi me prevarila?

Komandêr (tja v jeden dan). Markiza, izvrstna misel! — Čudna, a zeló duhovita! — Ni li jutri pri vas posebna družba?

Markiza (opazujóč Marijo, s poudarkom). Je — zaróka gospice pl. Elbéee z mojim sinom markizom Arturjem. (Marija malomarno posluša. Markiza na stran.) Nič je ne gane.

Komandêr. Eh bien! Tá prekrasni biser je baš sedaj v modi; — kaj, ako bi jej rêkli,

naj pride jutri po obedi k nam? — Kaj pravite vi o tej ljubeznívi ideji, markiza?

Markiza (živahno). Resnično, preizvrstna misel!

Komandêr (na stran). Osobito za postranske moje nakane.

Markiza (na stran). Takó zvem konči istino. (Glasnó Mariji.) Nu, gospica, bodete li podpirali nas jutri svojim talentom?

Marija. Kakor ukazujete, milostiva gospá!

Markiza. Preljubeznívo! (V tem hipi odprè André vrata, a jih takoj zopet zaprè, ko zagleda navzočne ljudi. Markiza, učutívi ga, obrne se.) Kaj je bilo tó?

Marija (na stran). Sveta nebesa!

Komandêr. Hej, kaj li imate tú?

Markiza (na stran). Ko bi tam-le bil skrit! (Glasnó.) Ni res, komandêr, ta izbica je sicer majhna, a takó čedna in ukusna!

Komandêr (na stran). Najbrž kak pisárček, ki trati novec zánjo!

Marija (obrnívi se proti kamri). Tú je še druga sôba, kakor se mi dozdeva?

Komandêr. Boudoir, menim —

Markiza. Bodemo pogledali.

Marija (jej hče zastopiti pot). Milostiva gospá!

Markiza (je ta čas uže odprla duri; na stran). Prazno — zmotila sem se!

Komandêr (gré za hip noter, pesenco pojóč).

Marija (na stran). Oh, moj Bog! — Kakó me je vstrašila! (Odsôpe si.) Gotovo je splezal črez streho.

Markiza. Ni se vam trebé sramovati svojega stanovanja, gospica. Vse kar vidim, mi je neizrečno po všeči; klanjam se vam.

Komandêr. Klanjam se!

Markiza. Z Bogom! Jutri pride o pravem časi moja kočija po vas, in priporočam se vam za najlepše pesni.

Komandêr (skrivaj). Za najlepše, najlepša rózica!

Marija. Kakor želíte, milostiva gospá!

Markiza (odhajajóč, komandêrju). Komandêr, prosim roké!

Komandêr. Z veseljem, markiza! (Obrne se pri durih.) Ljubezen in molčljivost! (Otide.)

Šesti prizor.

Marija.

Oh, moj Bog, kakó mi je bilo tesnó pri srci, ko je odprla duri — kakó je dobro, da je ob

pravem časi pobegnil. — Res, gospá markiza, prišla bodem k vam — a ne sama — prav gotovo ne! — Pierrot me spremi. Ne vém, ta stari, grdi gizdalín — toda, kaj, jaz se ga ne bojím; pridno deklè najde povsodi svojega váruha. — Gledi, gledi, soséda tam črez je uže šla spat — je li uže takó pozno? — Nu, tudi jaz hčem iti spat, zarano moram brzo vstati. — Kaj se mi je danes pripétilo! Pierrot v Parizi! Chonchon v Parizi! — Oh, kakó sem bila vesela, da sem zopet obá videla! — Žál, da naju je ta imenitna gospoda zmotila pri čitanji lista, ki je bil takó lep — rada bi ga bila čítala do konca. Lep je bil začetek, gotovo bi še lepše bilo prišlo. — Kakó je uže pisano? (Pomišlja.) „Tvoja — ljubezníva podoba“ — res, takó je bilo — „po dnevi — v sanjah — v spanji“. (Ura na stolpi bije deset.) Oh, moj Bog, uže deset, a jaz še ne spím — kakó hitro minéva čas. — Napósled še jutri zaspím. — Brž, brž moram opraviti svojo večerno molitev! (Poklekne na klečálo.)

Pesen.

Sveta deva, v véri vdani
 Pred-te zdaj pokleknem jaz;
 Ti rodítelje ohrani,
 Mene váruj slednji čas.

Iz višín poglej namé,
 Vsliši srčne mi željé!
 (Gré k postelji, ter jo odgrinja.)

Sedmi prizor.

André. Marija. (André pride po prstih noter.)

Marija (pred posteljo). Moj Bog, kdo je?

André. Jaz — André!

Marija. Kaj? Kakó? Gospod, vi še tú?
 Ob tej uri?

André. Ni moja krivda — črez strého sem
 htél iti v svojo sôbo — toda okno je bilo znotraj
 zaprto — zatorej se mi je bilo vrniti istim potem
 kakor sem prišel. Skôraj bi si bil tîlnik ulômil.

Marija. Oh, moj Bog! — A sedaj pojdite
 zopet lepó stráni — lahko noč!

André (se jej bližajóč, ljubeznívo). Oj, le še
 jeden hip naj ostanem pri tebi, Marija — pri
 tebi, prekrasna Marija — katero takó prísrčno
 ljubim — katere moljena slika me spremlja po-
 vsodi, po dnevi in po nôči —

Marija. Mili Bog! — To pismo —
 André. Je bilo záte, Marija —
 Marija. Záme!

André. Res, záte — kateri se danes zjutraj svoje ljubezni razodeti nisem drzil — ti si bila, kateri sem pisal: Marija, jaz te ljubim! jaz te ljubim takó neizrečno, Marija, da bi mi bilo ljubše s toboj, pri tebi živeti ubozemu, nepoznanemu — nego li gledati blesk in svit vsega svetá!

Marija (trepeča z veseljem). Oh, moj Bog, ti ga čuješ!

André. Njega srd me kažnjévaj, ako sem legal.

Marija. Oj, ne, ne, tá ljubeznívi glas me ne more varati.

André. Zaklínjam se ti — tú pred toboj na kolenih! — Tvoj, tvoj na veke! (Oklene jo z rokama.)

Marija (branèč se). André — pusti me — oj, pusti me!

André. Tebe pustiti? Tebe — ljubica moja — sreča, moje življenje!

Marija (zadušenim glasom). Pusti me — pusti me! — (V tem hipi se čujejo pod oknom órglice, katere igrájo refrên odhodnice Marijetine v 1. dejanji. — Marija se po sili iztrga Andréju

iz rók. Godba igrá do konca.) Ha, ne čuješ? — Ne čuješ li té pesni? — Tó je glas moje matere — moja mati je, ki me zóve: Marija, ali se ne spomínaš besedíj svoje matere, ki ti jih je govorila pri slovesi? —

André (ginen). Marija!

Marija (poklekne prédenj, zeló ginena). Oj, stráni — stráni od tú — še ta hip! — Ako me ljubiš, spoštuj me tudi! — Potem te hčem še srčnejše ljubiti in blagoslavljati do konca dníj — a stráni — stráni!

André. Zlata Marija! (Oddih.) Gledi, kakó te ljubim! Z Bogom! Z Bogom! (Brž otide.)

Marija (vsa vesela). Oj, dragi, preljubljeni André! (Zaklene in zapahne duri.)

Pierrot (zdolaj). Marija! — Jaz sem tú, gospica Marija, vaš Pierrot je tú — htel sem vam napraviti serenádo.

Marija (ven kričèč, skozi okno). Lehko noč, dragi Pierrot, lehko noč! (Zaprè okno in poklekne.) In vam, mati moja, hvalo, hvalo! Vi ste bili moj angelj váruh!

Tretje dejanje.

(Razsvitljen salon pri markizi. Srednje duri. Na levi strani okno. Spredaj stranske duri. — Na desnici v prvi in tretji kulisi tudi duri. Povsodi krasni stoli; na desnici prav spredaj kanapé.)

Prvi prizor.

Komandêr. Markiza.

Markiza. Kakor rečêno, komandêr, rod, vojvode pl. Elbéé je najčistejše krvi, bogat in zelo čislán na dvori. — — Njega jedina dédinja boda najboljša nevesta mojemu sínu. — Danes zvečer menim pokazati mlada človeka družega drugemu — in pôtlér se določi zaróka, kar najbrže tó dovoljuje naš običáj.

Komandêr. In da se poviša prazniku slovesnost, razveseljevala nas bode mala savojska Marija svojimi najlepšimi pesnimi.

Markiza. Vi ne veste o ničemer govoriti, nego li o tem savojskem dekletci! — Vidi se, kakor da vsem moti glavé! (Na stran.) Danes zvečer

hčem pomíriti svoje dvojbe; nijednega nje pogledov, nijednega obrata svojega sinú ne bodem prezrla, in, ako me je prevarila — ako je res, da moj sin — gorjé jej potem!

Komandêr. Aha, tú je naš bodoči žénih, krasni moj netják. — Kakó podoben je svojemu strijcu!

Drugi prizor.

Prejšnja. Artur. (André skozi srednja vrata.)

Artur. Naznanilo se mi je, milostiva gospá, da vas je želja, govoriti z menoj — in jaz sem se podvízal, ustrezati vaši želji.

Markiza. Resnično, markiz — o resnih in važnih stvaréh se imám pomenkovati z vami.

Komandêr (na stran). Tá tête-à-tête hčem porabiti, da pripravim svojega — (Hče se stráni splaziti.)

Markiza (pozivlja ga). Komandêr!

Komandêr (vrnivši se). Markiza, vi želíte?

Markiza. Stôla!

Komandêr (postavi stol sredi odra). A, stôla!

Markiza. Sédite!

Komandêr. Vi želite? Sésti? (Na stran.)
Neprenosno! (Vrže se na kanapé, Artur obstoji.)

Markiza. Znano vam je, moj sin, da, ko sem vam pisala, ostaviti naša domovanja na Savojskem in priti v Pariz, je bila moja nakána, oženiti vas, ter završiti lépo, prastarega imena Sivrycev vredno zavezo.

Artur. Zahvaljujem se vam, milostiva gospá, iz vsega srcá na vaši máterini skrbi — vender vam imam povedati z vsem spoštovanjem, da se omenjana zaveza ne more završiti.

Markiza. Ne more?

Komandêr. Ne more? Je li môči?

Artur. Katero koli nevesto ste mi izbrali, nigdar je ne bodem mogel ljubiti.

Komandêr. Kakor da se katera soproga ljubi!

Markiza (ga srepó pogleda, komandêr se vstraši — Arturju). In zakaj ne, ako smém vprašati? — Saj je ne poznate!

Artur (v zadregi). Povedati vam moram, mati moja, da ljubim drugo!

Markiza (na stran). Dakle vender res? —

Komandêr. Kaj dé tó? Jedna se vzame, druga ljubi!

Markiza. Molčíte, komandêr, vi ste bedák.

Komandêr. Molčím, markiza. (Na stran.)

Kakor da je ona pokojnega svojega soproga kedaj ljubila!

Artur. Bodite uvrjeni, milostiva gospá, da bodem vselej sè spoštovanjem in ljubeznívostjo ustrézal vašim željam — a v tem slúčaji —

Markiza. A v tem slúčaji?

Artur. Tú se suče stvar o mojega življenja sreči — in obžalovaje toda odločno mi je povedati: moj ukrep je trden!

Komandêr (na stran). Mati ga bodo uže omájali!

Markiza. Dobro, markiz, ker ni pričakovati, da bi se vi podali, mora naša stranka nekoliko odstopiti. — Se li ne smé poznati vzor té romantične ljubezni?

Artur (v zadregi). Milostiva gospá! —

Markiza. Imenuj jo brez strahú, dragi moj sin — in če je tudi po rojstvu menj neomadežana, nego li mlada vojvodinja pl. Elbéé, in nje graščine niso takó velike, nego li naše. — Kakor vi, markiz, imam tudi jaz občutno srcé, v katerem máterine ljubezni glas močnejše govori, nego li glas čestilakomnosti. — Obetam svoje dovoljenje za vsako zavezo, se vé, ako je poštêna.

Komandêr. Gospá markiza, tá rekóčnost, tá velika ljubeznivost! — Geníli ste me, res geníli! — Aló, markiz, brž na dan z besedo, imenujte nam mlado markizo!

Artur. Ona ni nikaka markiza.

Komandêr. A! — Je li grofíca? — Dobro, imenujte nam mlado grofíco! — Nu? — Nikacega odgovora? Daklenavadna barónica? — Tudi ne? Kaj vender? — Nekaj mora biti bodoča vam soproga!

Markiza. Prav pravite, komandêr, in jaz ne verjamem, da bi se moj sin, markiz Artur Sivry, takó daleč spozabil, hčer navadnega meščana — človeka neplemenitega —

Komandêr. Ne — neplemenite neveste si ne more izbrati moj netják.

Artur (spoštljivo, toda odločno). Bodi si katerega koli rodú hče — le njo morem ljubiti.

Komandêr. Ha, ha! Strijc komandêr je ljubil kardelo takšnih meščanskih šógic —

Markiza (vstane, komandêr odnêse stol). Dovolj! — Strastno nagnenje, katero se materi ne smé odkriti brez sramôte, ljubezen ki vzbuja na lici rudečíco, vse tó me ne straši — krí Sivrycev se ni še nigdar onečestíla!

Komandêr. Čujte, markiza — jaz, komandêr vam povem: vi ste porojêni za državnega ministra!

Markiza (mrzlo in ponosno). Markiz, naše današnje združitve namen vam je znan. — Predno se prične dvorni bál, nádejem se, videti vas pri sebi v družčini — čujete? Zaupam v vas! — Rôko! (Oba odideta na desno strán skozi druge stranske duri.)

Treti prizor.

Komandêr.

Oh, vender sem uže sloboden! — Vse se iztéce po želji — mala planínska cvetíca se bode kazala tú v vsi svoji mičnosti — pôtlér otide vsa odlična družba na bál — in pôtlér — (prime se za úho). Oj, ti presneti laskáč! Umejem te — junak si v zmagovanji, mali ničvrednež — čemú bi tudi sicer bil komandêr? —

Hišna (za kulisami). Gospá markiza je domá!

Komandêr. A, kaj čujem? — Žensk glas? Je li morebiti uže ona? Res, srcé moje sluti, da je ona blizu — ona je — preblaga Marija! — (Gré k srednjim durim, katera se zdajci odpró; vstrašen vsklikne.) P a g o d a!

Četrty prizor.

Chonchon. Komandêr.

Chonchon (spustí začudena svoje škatlje na tla). Ahá, sem te vender zasačila, ti nečloveški človek!

Komandêr. Zarotim te, draga Pagoda! —

Chonchon (divja). Mene ne zovó Pagodo, jaz sem Chonchon!

Komandêr. Nu, prav! — A za Boga svetega, le nikari ne razgrajajte tukaj — ni trebé skandala!

Chonchon. Ahá, ekscelenca se bojí sramôte? Vzvišenost se bojí za svojo čast? — Nu, in moja čast? — Ste li morebiti vi kriví, da sem ostala poštena? — Strašni izkušnjavec! — (Plakajóč.) Niste li me zvalili semkaj in ostavili me v prodajálnici modnega blagá? — (Srdita.) A gospá markiza bode zvedela, kakó ste me hteli zapeljati!

Komandêr. Istina, jaz sem zvér, draga Chonchon — vender —

Chonchon (zateptá z nogó). Jaz nisem Chonchon, jaz sem Pagoda!

Komandêr. Nu, res, prekrasna moja Pagoda, jaz se ti zaklínjam —

Chonchon. Jaz nisem vaša ti.

Komandêr. Na svoje plemstvo se vam zaklínjam —

Chonchon. A jaz se vam zaklínjam na svojo šivanko, da vam vselej, kadar vas srečam izpraskam okó.

Komandêr. Okó? — Ljubi Bog! Tó bi kaj lepega bilo tretjikrat! — Milost — odpovedite se temu morílnemu naklepu!

Chonchon. Le z jednim uvétom —

Komandêr. Katerim? Katerim, draga moja?

Chonchon. S tem, da izpolnite, kar ste obétali, neznačajnik, da bodem živela kot princezinja —

Komandêr. Kot princezinja?

Chonchon. Res, kakor princezinja! Več nego li dvajset kratov ste mi tó rêkli, stari ležník!

Komandêr. Gledalíščna princezinja morebiti? —

Chonchon. Gledalíščna princezinja, ali prava princezinja — vse jedno, da le princezinja!

Komandêr. Nu, tó je kaj družega; za tó se lehkó dobode pomoč.

Chonchon. Res?

Komandêr (na stran). Izvrstna misel! —
Intendant vélike opere je moj prijatelj — in
kadar bode tam zapletêna, potem se je iznebodem.
(Glasnó.) Pagoda, v osmih dnéh vas sprejme
corps de ballet.

Chonchon. Corps de ballet? Tega polka
ne poznam — a vse jedno, da je le corps. —

Komandêr. Zbor osvête.

Chonchon. Oh, kakó se veselím!

Pesen.

Chonchon bode ud v baleti,
Chonchon v plesi uk dobí;
Chonchon skače v „piroueti“,
Chonchon na drogéh stojí!
Hop! Hop! (Posnemlje kretanje.)
Chonchon gíblje, Chonchon zíblje
Kakor ptiček se legák,
Chonchon klóni, se naslóni,
„Dobro“, kliče vsak!

Po oblacih jaz veslála,
Bodem, če me — vrv drží,
In s „chachucho“ vse prognála,
Vse — od sebe jaz ljudi!
Hop! Hop! (Posnemajóč.)
Kralj in cesar v počestílo
Plóskata obá,
A za solo-ples v plačílo
Drag se meni prsten dá!

Glej, očála in lorgneta
 Vedno mérijo namé,
 In iz lože in parketa
 Ljudstvo gleda mène lé!
 Glej! Glej! (Gleda skozi lorgneto.)
 Véncev vzprejemem brez števila,
 Pesnij stó in stó,
 Ko sem sílen plòsk vzbudila,
 Okončam takó!

(Razprostrè rôci, kakor bi želá pohvalo. Prav gladko). In pôtlér — kakó se bodem alimentovala! — Zjutraj ob 8. uri se vzbudím — pozvoním — bode se uže vedelo, kaj tó pomenja, prinesó se mi tri porcije zrezkov — té použijem in zopet sladkó zaspím. Ob jednajsti uri vstanem — zopet pozvoním — vedelo se bode, kaj tó pomenja — potem se mi prinese za kosílce kaj ocvrtega tó mi je najljubše! S tem prebím do poludné — takrat imam zopet najljubši obed — zatorej v tretje pozvoním — vedeti se mora, kaj tó pomenja, in prinêse se mi juha z makaroni in parmezanskim sirom, pošten kopún, piščánec, omáka s kislim zéljem, pečene ostríge za boljšega prebávanja voljo, kos kózjega sira, v spomin na domovino — nekatera v méhko kuhana jajca — oh, kuhana jajca bi jela na smrtni postelji — a baš istega dné so se morala léci. — Nu, to uže nasíti — s tem je môči potrpeti, dôkler ne pridem iz opere, pôtlér zopet pozvoním —

Komandêr. Se uže vé, kaj tó pomenja — drug dan se bode zopet vse z nóva začejalo! — S kratka: preljubezni vo moje srčece, ali imate pôtlér vsega, česar želíte?

Chonchon (živahno). Vsega! Ničesar drugega ne želim!

Hišna (iz stranskih durí na desni strani). Gospá markiz uže čakajo gospice. (Pobêre škatlje in gré noter.)

Chonchon. Takoj! — Uže letím! (Tiho komandêrju.) Obêt se mora izpolniti, ali bodem pa jaz svojega! (Glasno, zelo uljudno.) Gospod komandêr, s spoštovanjem in udanostjo vaša najponižnejša služabnica, bodoča plesalka P a g o d a. (Otiče na desno stran.)

Komander (zelo prijazno). Z Bogom, dušica, z Bogom! — Poznam jo, da je pripravna, izpolniti svojo besedo — mali zlódej ti! (Vzdihovaje.) Oh, komandêrček, prišel si zopet v klêšče! — Vedno nove mladéniške burke! Krasno ženstvo me spravlja v nič! — Oh, naša družba!

Peti prizor.

Komandêr, dvorniki in gospé. Gospica pl. Elbée sè svojo rodbino. Markiza.

Markiza (vse pozdravi, pôtlér gré proti gospici pl. Elbée). Dobro došla, ljubezníva hči! (Prime jo za róko in poljubi na čélo.) Komandêr, vaša bodoča netjákinja, gospica Lavra, Anastazija pl. Elbée. (Gospica pl. Elbée se klóni.) Gospica, moj brat, komandêr. —

Komandêr (se klóni afektovano). Heraklej, Ahil, Hektor pl. Boisfleuri.

Markiza (komandêrju). Nu, komandêr, kakó je vam po všeči?

Komandêr. Kakor stvarjena za dvor. — Moj netják bode kar iz úma.

Markiza. Da bi le úže bil tú!

Komandêr (družbi). Morebiti úže znate, čestiti moji gostje, da nam je ljubezníva blaga naša markiza pripravila za tá večer malo nenádejano veselíco?

Jeden gospodov. Nenádejano veselíco komandêr? — In kakovo?

Komandêr. Novo Chonchon — biser savojski.

Vsi. Biser savojski? Oj, prekrasno, prekrasno!

Komandêr. A, je uže tú!

Šesti prizor.

Prejšnji. Marija v ukusni savojski obleki z mandolino. Pierrot s trianglom.

Marija (še v ozadji, ko govori družba mej soboj). Oj, Bog, kakó je tú lepó!

Pierrot. Tri stó kozlícev! — Ves iz úma sem.

Markiza (zapazivši nje zadrégo). Le bliže, ljubka moja, le bliže. (Séde z gospico pl. Elbéena kanapé. Strežniki postavijo za goste stole vkrog.)

Pierrot. Uže prihajemo, gospá — (tiho Mariji) gospá, kaj?

Marija. Gospá markiza.

Pierrot (drzno). Evo nas, gospá markiza!

Komandêr (Mariji.) Čemú si prišla v družbi té mormotice?

Pierrot. Kaj godrnjá? (Mariji.) Tá stari obraz bi imel poznat. —

Marija (pohlevno). Môlči! (Glasnó.) Midvá pojeva skupaj svoje národne pesni, milostivi gospod!

Pierrot. Dà, svoje národne pesni — saj ste uže bili pri nas.

Komandêr. Uže prav — uže prav — umejem — vi ste obligaten spremljevalec.

Pierrot. E, kaj še! — Jaz igram na triangel, stari gospod!

Komandêr (na stran). Tá Nebodigatreba se mora spraviti stráni. (Glasnó.) Le začníta, le začníta!

Markiza. Res, ljuba človeka, le zapójta svojo pesenco! (Gospé sédejo, komandêr in gospodje stojé za njimi.)

Marija. Ako gospôda dovoljuje, zapôjeva pesen o doti Savojske.

Vsi. Dobro, le zapójta jo!

Pierrot (Mariji). Si li pripravljena? — Jaz imam čisto grlo.

Pesen savojska.

Marija.

Jaz dvá solda, dvá še tí,
Štiri to je drevi, davi;
Ali s tem se dom opravi,
Dragec moj, kaj se ti zdí?

O b á.

Štiri solde, da se nama dom opravi,
Štiri, štiri, srčece, kaj se ti zdí?

M a r i j a.

Najprej kúpiva sedàj
Lonček — draga ti dušica,
Tudi jedna sama žlica
Nama lahko služi, znàj!

Pierrot (govorí). A kakó dalje, golobče, ti
si razumna?

M a r i j a.

V mesti sléharn dan vodó
Bodeva vkrog ponujála,
Jaz bi zadaj pomagála,
Sód ti voziš pred ženó.

O b á.

Štiri solde i. t. d.

Pierrot (govorí). Izvrstna misel, ženíca,
govoríš, kakor jezični doktor.

Marija.

Ako se rodi otròk,
Sini, hčerke, naše náde,
Ako lonček ne razpade
In se ne skalí potòk —

Pierrot (govori). Nu, pôtlar, žena, kaj ima
biti pôtlar?

Marija (važno).

Hčerke, štiri solde dâm,
Da si dom svoj vstanovíte,
In če dobro se držíte,
Pride tudi mož, to znám.

Obá.

Štiri solde i. t. d.
S tem dobode mož se, znám.

(Plešeta obá po refrênu pesni. Ko okončata, ploska
družba. Savojca se klanjata.)

Komandêr. Preljubeznivo! — Izvrstno! —
Parole d'honneur, skôraj bi človeku zmêlo petje vse
možjane! (Gré proti Mariji in malo ne objame
Pierrota, ki mu pride na pot.)

Pierrot. Nu, stara tá glava bi ne izgubila
mnogo!

Komandêr (na stran). Tá tepec mora stráni! (Govorí tiho z Lafleurjem, kateri nosi ohladníne vkrog.) — — Si li me umel?

Lafleur (tiho). Sem, milostivi gospod.

Komandêr (glasnó). Lafleur, tega pridnega dečka odvêdite v kuhinjo.

(Marija migne Pierrotu, naj odreče.)

Pierrot. Da bi ostala Marija sama? — Se vé, voščim dober ték!

Komandêr. Da se ti poživíš, ljubi Savojec — da se okrepiš. —

Pierrot. Da se poživím? — Nu, tó mi je uže po všeči. — To je kaj družega. — Moje grlo je suho, kakor zemlja po leti. Sprejemljem dakle ponudbo, pridem uže skôro nazaj.

Komandêr. Idi, dragi dečko. (Tiho slugi.) Poskrbi, da se ne vrne.

Markiza (na stran, nepotrpežljivo). In Artur! Ni ga še (Glasnó.) Ljubka moja — uže trudna? — Ali nismo tú, da vas slušamo?

Komandêr. Res, in presladki glasek sam nam bode sezal še bolj v srca, nego spremljan od tulečega gospoda Pierrota.

Marija (klonivši se). Kakor ukazujete, milostiva gospá.

Vsi. Dobro, dobro!

Sedmi prizor.

Prejšnji. Artur. Strežnik (v ozadji naznanjujóč).

Gospod markiz Artur Sivry! (Artur pozdravi družbo ob obéh stranéh — ko se obrne, spozná ga Marija.)

Marija. Mili Bog! Kaj vidim!

Artur (vstrašen na stran). Sveta nebesa! Marija!

Komandêr. Nu, ljubka, začni — začni!

Marija. Ne vém — ne morem — zabila sem —

Markiza. Uže dobro — tudi jaz sem zabila. — (Prime Arturja za róko in reče:) Gospica pl. Elbéé — moj sin, markiz Artur Sivry. (Gleda pozorno Marijo; na stran.) Vender je bil!

Marija (na stran). On! — André — markiz? Ne, ne, očí me motijo!

Markiza. Sedaj zapójte, dušica!

Marija (vedno pogledovajóč Arturja, poskuša, peti začetek pesni v drugem dejanji.)

Oj, večér je vžé,
Zvezde nam blesté i. t. d.

(Glas jej zastane, vderó se jej solze po lici, vsa iz sebe plane k Arturju). On je — res, prav on je, — André! — André, ali me več ne poznaš?

Vsi (začudeni). André?!

Marija. Oj, reci, da se mi blódi — da se je mi le sanjalo!

Artur (tiho). Marija, draga Marija!

Marija. Oh, on je! (Omahne v omedlévici na kanapé. Hišne jej priskočijo na pomoč.)

Artur (hče pohiteti k njej). Za Boga svétega, Marija!

Markiz a (zadržavši ga, reče mu tiho). Markiz Sivry, tú je máterina hiša! (Glasnó.) Vročína — nenavajen pogled takšne odlične drúščine, tó je omamilo préprostega kmetskega dekleta — skôro bode zopet dobra.

Stréžnik. Gospé markize kočija se je pripeljala.

Markiza. Na dvorni bál, čestiti gosti! — (Arturju.) Idite z menoj!

Artur (na stran). Da bi jo pustil v tej stiski? — Oh, moj Bog!

Komandêr (na stran). Moj tekmeč je bil zatorej on? — Kakó nemoralno!

Markiza (glasnó). Komandêr, skrbite za to dekletce, (tiho), a čútiti ima kaznen za svojo brezumnost.

Komandêr (tiho). Čútila jo bode, markiza.

Artur (tiho). Rešite jo, dragi ujec!

Komandêr (tiho). Brez skrbíj mi bodi — rešim jo.

Markiza. Gospôda moja — jaz grém pred vami. (Vsi otidó.)

Osmi prizor.

Komandêr. Marija v omedlévici, nekatere hišne vkrog nje. Pozneje Chonchon.

Komandêr (hišnam). Pustite jo — se bode uže zopet zavêdla. (Hišne otidó.) Kakó mično leží tú! Kako gracijozen položaj! — In té male oči — ako tudi zaprte, njih ogenj sije skozi! — Poljubek, da jo zopet oživím, bode pomogel več, nego li kolónjska vôda in melísni duh! — Res, poljubek — sladek poljubek — kakor Amor in Psyha! Jaz sem mali Amor — (Chonchon se je v tem priplazila blizu in je ujela poljub z rokó).

Chonchon. Ahá, sedaj sem ptiča ujéla!

Komandêr. Pagoda! — Tó ti je zlódej!

Chonchon. Ne, jaz sem, stari grešnik!

Marija (se zavé). Kde sem?

Chonchon. Pri meni, pri Chonchoni, ki te je potegnila iz umételjne nastáve — lepó sem se žrtvovala záte! (Briše rokó.)

Marija. Ti, Chonchon? — Ti tukaj?

Chonchon. Res, malo sem se zamudila pri jedi, kar čujem na jedenkrat: Marija, biser savojski, leži v omedlévici, in dakle — —

Marija. Oj, védi me stráni od tú, pojdi —

Komandêr (živahno). Ni môči, prelubezníva Marija, predno niste zaslišali mojega netjaka, ki se hče opravičiti pred vami —

Marija. Opravičiti se? — Oj, žal, tega je trebé.

Chonchon. Vsa drhál bi se morala omíti!

Komandêr. Tačas pa vas prosi, da pridete —

Chonchon. Kam in po kaj?

Komandêr. Na večerjo, ki se takoj pripravi.

Chonchon. Na večerjo? Kakeršna si sedaj, takó slaba ne smeš stráni, Marija — tega ne dovoljujem jaz! — Določeno — jaz večerjam!

Komandêr (srdit). Tó se ni namenílo vam, gospica!

Chonchon. Vse jednako, da se le je pogrnílo záme. — Z opravičevanjem némam opraviti. — On govôri ž njo — jaz večerjam — on jej razloží vso historijo — in jaz večerjam — on se umívaj, kakor vé in zná — jaz večerjam — večerjam v jedno mér. —

Komandêr (na stran). Ako le mora večerjati, dakle — a tó mi ni nič po volji.

Chonchon. Le brž, le brž! — Ukažite, naj se pripravi. (Živahno.) Nu, bode li skôro?

Komandêr (uljudno). Kakor ukazujete. (Na stran.) Čakaj, jaz ti zasolím večerjo! (Otide na levo stran.)

Deveti prizor.

Chonchon. Marija. Pozneje Pierrot.

Chonchon. Ne storím li pametno, da pojdem na večerjo? Pri tej priliki hčem starega slepárja malo okrcati po prstih. (Pierrot prileze skozi okno in telebi okorno v sôbo.)

Chonchon in Marija (zakričíti). Oh!

Pierrot (tiho). Molčíti, jaz sem!

Marija. Ti, Pierrot!

Pierrot (skrivnostno). Prav praviš, Pierrot, ki vaji hče rešiti iz razbojniškega brloga!

Marija. Oj, nebesa!

Pierrot. Iz gnezda bandítov!

Chonchon. Sram te bodi, pijàn si! Poznam te.

Pierrot (kakor zgoraj). Uvéril sem se do cela, da so ti véliki gospodje velíki ničvredniki — vsi ti grofi so rokovníki — ti markizi so krvníki — hteli so me zakláti.

Chonchon. Járec! — Čemú li?

Pierrot. Kaj vém? — Najprej so mi dajali piti najboljšega vina — tó ni bilo kar takó — pôtlar so mi dali nečesa jesti, kar ni bila nì slanina, nì suho mesó — tó zopet ni bilo kar takó — stráni sem htel iti — zadržali so me — bíti sem začel z rokama, kaka dva sem stolkel kakor kresílno góbo — in tó je bilo samó ob sebi pri tej stvari! — Napósled so me zaprli — a jaz sem slúšal pri durih in sem čul govoríco o necem mladem dekletci — da jo odvedó — o napóji —

Chonchon. O napóji? — Jaz tó poznam! — Tebi tó gré, Marija!

Marija. Ostudno!

Pierrot. Takó sem si mislil tudi jaz — zató sem srčán kakor lev zlezel skozi lino v kleti — prišel do planôte pred tem oknom — in evo me!

Chonchon. Stari lisják! — Ujéti nas hće — jaz tó poznam. — Stavim, da nas poslušajo, obdajejo, da smo zaprti!

Pierrot. Zaprti? — Saj imóam še krepke dvé pesti!

Chonchon. Pestí, same pestí! — Njega lakaji imajo mēče — tú gré, da ga prekánimo!

Pierrot. Res, prekánimo ga!

Chonchon. Ti, Pierrot, se skriješ —

Pierrot. Jaz, Pierrot, se skrijem. —

Nekdo prihaje. (Skrije se za Chonchon in Marijo. Dva strážnika prineseta mizo, pogrнено za štiri osebe, postavita jo na levo stran in otideta.)

Chonchon (tiho Pierrotu). Zlézi pod mizo!

Pierrot. Pod mizo? — Kakor moj Fido?

— Uže dobro! (Zléze pod mizo.)

Marija (Pierrotu). In kadar potrkam na mizo, dragi Pierrot, pokaži se!

Pierrot. Uže dobro!

Chonchon. A ti, Marija, kadar ti bode natakali stárec — nikari ne pój in podajaj kozárec prav ljubeznívo Pierrotu.

Pierrot. Tó je meni drago — tudi od tvoje straní, Chonchon — jaz bodem vse potrpel — saj sem mož!

Chonchon. Oj, z mano je vse drugače! — Šampanjca jaz poznam. A čujem stopinje — brž na svoj prostor.

Deseti prizor.

Prejšnji. Komandêr.

Marija (na stran). Tresem se!

Chonchon (na stran). Ti mi ne gréš izpred
óčij, stari gizdalín!

Komandêr. Večerja je pripravljena, ljubki
moji!

Chonchon (pregledovajóč sklede). Gledite,
pasteta z gomoljikami! — Dvá povôdna kljunača
z gomoljikami — gomoljike v burgundci! — Jaz
tó poznam! — Oh, komandêr, tá ljubezníva
pozornost! — (Strežnika prineseta šampanjca.) In
šampanjec — oh, nánj se umejem — poznam vse
vrste — prve in zadnje! — Oj, tó bode pén!
(Strežnika pristavita štiri stole in otideta.)

Komandêr (na stran). Da se tile iz šampanjca
pénne dvigne sèn, draga moja vínska mušíca!
— Makovega sokú nisem nasul premalo! (Glasnó.)
Nu, blaga Marija, ali so lepa tvoja lica zopet
rudeča? — Ali zopet cvetó róže na lepem líljinem
polji?

Chonchon (na stran). Čakaj, jaz pridénem
trnja in koprív, da me pámetiš!

Marija. Toda, André — (popravljaóč),
gospod markiz Sivry, kde se zamúja on?

Komandêr. Tú je pogrmeno zánj. — Brez
dvojbe ga zadržuje njega mati — takoj pride,
angelj moj!

Chonchon (mej obá stopivši). Dovolj kle-
petanja! — Jarebíce se bodo shladile, šampanjec
segrèl.

Komandêr. Preljubezníva Chonchon!
(Nudi Mariji rokó, Chonchon ga prime pod
pázduho in ga po sili tira! k mizi — hče sésti
na sredo.)

Chonchon. Ne, tukaj ne — tam črez!
Jaz hčem sedeti na sredi. (Pahne ga naprej do stola,
Mariji nasproti — zeló ljubeznívo.) Takó sem
bliže vam, mon cher!

Komandêr. Preljubeznívo! (Na stran.) Skôraj
bi odivjal! — Šest očíj!

Pierrot (dvignivši prt). Osem očíj — stara
pozlačena opica — tú spodaj sta tudi dvé!

Komandêr (na strán). V srečo se bodo njih
nekatera skôraj zatisnila.

Chonchon. Le dolgo ne jezičíte, k o m a n -
dêr! Pozòr! — Presentujte! — (Kozárec k višku
držèč.) Ogenj!

Komandêr (točivši Mariji). Na tvoje zdravje,
Marija, mala moja boginja! (Trčíta; Marija

podá vsak pot svoj kozárec Pierrotu, ki dá praznega nazaj.)

Chonchon. Kaj bi življenje bilo brez šampanjca? — Natočíte, komandêr!

Marija (plaho se ozirajóč). A kde ostaje André?

Komandêr. Je li ti dolg čas, angelj moj? Le potrpi! — Takoj mora priti. (Natoči si.) V tem pak napijajmo svoji prijateljici Pagodi — bodoči korifeji!

Chonchon (trči). Žívela — bodoča korifeja!

Komandêr (na stran). Ali se mala Pagoda še vedno nehče kloniti? — In prekrasna moja Marija! — Te Savojke imajo vkrog srcá jeklene oklôpe! — (Natoči si.)

Chonchon (pijóč). Tó ti je duh — tó kápljica —

Komandêr (na stran). Katere duh te bode skôro omamil! — Nu, mali Savojki, pijti z mano na zdravje naše domovine!

Kar na planínah živo je,
Kar v dóli tihem gíblje se!

Pierrot (dvignivši kozárec). In kar se gíblje spodaj!

Chonchon (trudna, zehajóč). Komandêr!
Vse pleše vkrog mene — stoli — jašejo —
cirkus — (kima.) Tega ne poznam —

Komandêr (na stran). Ahá, uže pomaga!

Marija (skrivaj sune Chonchono). Moj
Bog — spí — Chonchon! — (Komandêr
vstane, pogleda, če so vrata zaprta, potem se vrne.)

Marija (vstanši in tresóč se). Milostivi
gospod, menim, da vam je uže čas, iti stráni.

Komandêr. Dakle te spremim, lepo dete,
moja kočija uže čaka.

Marija. Zahvaljujem se vam, milostivi
gospod, prepovedati si moram vaše spremstvo.

Komandêr. A v tej pozni uri nikakor ne
moreš sama —

Marija. Sama? — Kdo vé! — A gotovo
ne z vami, gospod milostivi!

Komandêr. Slušaj, zlato dete — moj netják
mi je strogo naročil, tebe spremiti — in njegov
ukaz bodem spolnil celó navzlic tvoji volji!

Marija (vstrašena). Navzlic moji volji? (Po-
trka ob mizo.)

Komandêr (hče jo objeti). Angeljček moj,
nikari se ne protívi!

Marija (pahne ga od sebe). Nazaj, gospod!
Prihranite mi to sramoto — znajte, da je nekdo

tú, ki me lahko brani. (Pozóve.) Pierrot!
Pierrot! (Trka močneje.)

K o m a n d ê r (na stran, bojaznívo). Pierrot?
— Kaj tó pomenja? Je li tú skrit kak mož?

Marija. Je, gospod! Mož — (trka), ki
me bode branil, ako bi dal tudi življenje —
Pierrot! Pierrot! Pridi uže na svitlo! —
(Odgrne prt. Vidi se Pierrot spëč in smrčëč.)

K o m a n d ê r (gleda ga skozi lorgnon, smijóč
se). Ha, ha, sedaj umejem — tá je izpil šam-
panjca — ha, ha — tó je izvrstno!

Marija. Gospod, ostudno je!

K o m a n d ê r. Nikakor se ne izgovarjaj,
nebeska Marija, udaj se! — (Pozvoní; dvá str é ž-
nika ustopita.) Storita, kakor sem vama ukazal!
— V hišico na vrt — v kolópi! (K o m a n d ê r hiti
pred njima — str é ž n i k a primeta Marijo, ki se
brani.)

Marija. Oj, Pierrot! Chonchon!

A r t u r (trese stranska vrata). Marija!
Marija!

Marija. Oj, André! — Reši me! — Reši
me! (S t r é ž n i k a jo vlečeta ven.)

A r t u r (razbije vrata in plane noter, stréžnik
za njim.) Marija! Marija! Le za mano! (Ótide.)

Četrto dejanje.

(Ukusno opravljena sôba. — Na desno stranska vrata. Na levi strani glavna uhodna vrata. Sredi ozadja veliko okno. Mej njim in mej uhodom na desni strani skrivna vrata. Nad njimi slika Arturjeva. Spredaj bogata toileta, stoli i. t. d.)

Prvi prizor.

Komandêr. Stréžnik.

K o m a n d ê r (dajóč stréžniku mošnjíco). Ná, vzemi tó zlató, a mólči! Ako se moj črtež posreči, dobodeš še toliko. — Umeješ?

Stréžnik. Umejem, milostivi gospod!

K o m a n d ê r. Danes zvečer točno ob devetih čakaj pri vrtnih vraticih z dvema molčljivima osobama. — Skrbi, da nam nikdo ne dela ovér. — Tá-le ključ mi odpre pôtlér pot — do malega mostovža tamkaj. (Pokaže ključ.)

Stréžnik. Milostivi gospod, zaupajte mi popolnem. (Otide na levo.)

K o m a n d ê r. Sedaj stoprav se bliža hip osvete! — Ahá, prelubeznívi gospod netják, vi se drznete meni zastopati pot pri malih mojih ljubezenskih veselícah? Oj, konje so zgrabili za vajeti! Oj, biti hče pokrovítelj nedolžnosti M a r i j i n e? — Uplénili so jo méni in jo tukaj zaprli v oddaljeno hišo. Videti hčeva, prelepi moj netják, kdo se bode tukaj učil? Tvoj ujec je bil učenec vladarjev — tvoj ujec je dober ujec in mora nadzorovati tvoje vedenje. — Ti, ljubi moj netják, se bodeš danes oženil z gospico pl. Elbéé, da ustrežeš želji svoje hudo bolne matere — dakle je meni dolžnost, da po sedaj prevziram tvoje male grehe náse —

S t r é ž n i k (od leve). Milostivi gospod! Čujem glas svojega gospoda! — Ako vas najde tú, izgubljen sem! — Tecíte — tecíte!

K o m a n d ê r. Kaj? Kakó? Rokovník! — Jaz bi tekel? — K o m a n d ê r in tēči?

S t r é ž n i k. Zaklél se je, da vas vrže skozi okno, ako vas kedaj najde tukaj.

K o m a n d ê r. Zlódej! — Tú smo v drugem nadstropji! — Hitím! — (Dostojno.) A ne tēčem, rokovník! — Jaz nigdar ne tékam! — (Zunaj se čuje šum.) Za božjo voljo, stráni! (Tēče k skrivnim durim, tam se obrnívši, rēče:) Ob devetih! — — (Otide).

Strážnik. Ob devetih! (Zaklene duri in ostane v ozadji.)

Drugi prizor.

Artur. Drug strážnik, nesóč kóvčežek z dragotínami.

Artur (odloživši klobuk). Postavite ta kóvčežek na toaletno mizo. Pustite me samega. (Strážnik otide.) Kde bom dobil danes srčnosti, stopiti jej pred óči? — Kaj jej hčem reči? Koliko zvijače je bilo trebé, da sem jo pregovoril, stanovati v tej hiši — o kateri se jej ne sanje, da je moja! Le bojazen pred zalázovanjem komandêrjêvim jo je primorala do tega! — Koliko sem moral prositi, da je zabila moje obleke, v kateri sem si pridobil nje ljubezen! — Ali nisem moral, da sem jo nagnil k izobraževanju nje duha, uvêriti jo, da so učeníki poslani po moji materi? Po moji materi — ki bode najino zvezo potrdila le takrat, ako se storí vredno, da se pokaže naši odlični rodovíni! Uboga Marija! Ti ne veš, da so ogleduhi markizini obnósali pribežališče, kder sem te skrival tri mesece vsem očém. — Uboga Marija! Ti ne znaš, da te moram pu-

stiti in izdati, in da, ako še danes nisem svoje matere želji pokoren, ter ne sklenem one meni takó zoperne zaveze, je uže zdelan záte in pripravljen v podpis ukaz, tebe zapreti! — Milostivi Bog! Marija v ječi! Marija mej zločinci! — Ne, rajši žrtvujem svojo srečo, svoje življenje! (Zamišljen obstojí.)

Tretji prizor.

Artur. **Marija** (izmej prvih vrat na desni strani).

Marija (belo in ukusno oblečena, veselo).
Artur!

Artur (vstrašen). Marija!

Marija. Oj, kakó dolgo te uže nisem videla!
— Ti hudobnež! Vender tú si sedaj; oj, povédi, mi li prinašaš nádeje? — Tvoja mati, bodem li jih skôro videla?

Artur (v zadregi). Moje matere?

Marija. Ni res, ti si jim pravil o mojem napredki, povedal, s kákšno gorečnostjo se uže učim tri mesece iz knjig, ki so jih meni poslali? Kakó se trudim, biti vredna izobraženega svetá, v katerem živé samí, in v katerem me skôro pozdravijo svojo hčer!

Artur. Res, Marija, pravil sem materi o srčnosti, ki te oživlja v tvojem nedolžnem, otroškem bitji in o čudenja vrednih napredkih tvojega duhá.

Marija. Nu, in tvoja mati? — Kaj so rêkli?

Artur (s tresóčim glasom jej podá kóvčežek).

Pošiljajo ti tá líšp! —

Marija (otožno). Líšp! Oh, vedno sam líšp! Ali matere še ne bodem videla skôro? In, moja mati? Oj, moja mati! Obetal si mi, Artur!

Artur (v zadregi.) Potrpi, Marija — — potrpi in srčna bodi! Markiza zahteva najstrožje skrivnosti od naji do dneva najine poroke. — Nikdo ne smé ni misliti, da bivaš v tej hiši — tú gré za nájino srečo! Danes osobíto me slušaj, Marija — danes se nikari ne kaži na onem balkoni, in tudi ne pri okni!

Marija (ljubezni polno). Toda, Artur —

Artur. Vém, da te moj ujec zasléduje — ko bi te zaslédil! —

Marija. Saj rada ubogam, Artur moj; — tú noter se hčem zakleniti — misliti hčem le náte — in gledati tvojo ljubeznívo sliko — česa še potrebujem? Ali nisi ti vsa moja sreča?

Artur (zeló ginen). Draga Marija!

Marija. Ali mi niso tvoje želje vsegdar ukazi? Samó nekaj me še trpínči —

Artur. Kaj? Pôvej!

Marija. Ti vedno ukazúješ, z grdo odganjati prosjáke — oh, in jaz bi jih vedno takó rada podpírala, osobito, ako mi prihajejo iz domovine.

Artur. Toda —

Marija. Ne boj se, da bi me spoznali. Kdo bi pač iskal v teh krasnih oblačilih ubozega savojskega dekletca? In, ako katerikrat pri pogledí ubožnika pade solza iz mojih očíj — potem naj tudi pade iz mojih rók miloščina — in prosják bode prejel v dokaz sočutja, kar je mojemu srcu spomin na otroška leta!

Artur (ljubezni polno). Dakle, bodi si! — Némam srčnosti, tebi odrekati jedinega veselja v tej samôti — veselja dobrodelnosti.

Marija. Kakó dober si, Artur moj!

Artur (v zadregi). Z Bogom, Marija — draga Marija — na svidenje! — (Prime klobúk.)

Marija. Ali me bodeš zopet pustil?

Artur. Moram, Marija! — Z Bogom, in — ne zabi ogibati se okna!

Marija. Gotovo ne, Artur! — Saj je tvoja želja! — (Artur ginen jej stisne rokó in otide.)

Četrty prizor.

Marija. Pozneje Chonchon.

Marija. Dragi Artur, kakó ga ljubim, čim dlje tem bolj! — A jaz vse skrivam v svojem srci, sicer bi se ne mogla braniti njega sladkim besedam! — Oj, mati moja, mati moja! Koliko kratov se vas spominam in vaše brambe polne odhodnice, da si pridobivam moči in srčnosti! A kaj pomenja tá krik? (Zunaj se čuje šum.)

Chonchon (pride z dvema strážnikoma, ki jej branita vstopiti; pahne ja nazaj).

Chonchon. (elegantno oblečena). Takó! Sedaj bodeta vedela, v bodoče puščati me noter! — Lumpa! — Ako se zóvem Ofelija in sem baletna plesálka, odprt mi je ves svet, sta li čula?

Marija (planivši k njej). Chonchon!

Chonchon. Draga Marija! (Objameti se.)

Marija. Oj, kakó srčno me veseli, da te zopet vidim!

Chonchon. Nu, in mene! — Vrât mi nista htela pokazati, malovredneža! (Gré proti strážnikoma.) Nu, opici, čakata li družega natisa? (Strážnika odtečeta.) Oj, kakó slabo izučena je

tvoja livreja, ljubka moja! (Pomišlja.) Res, kakó se uže sedaj zóveš?

Marija. Sedaj? Kakor vedno — Marija.

Chonchon. Vedno še Marija? — Bog, kakó kmétsko in dolgočasno! Jaz se zóvem sedaj Ofelija. Tó lepše zvení, in pri baleti ljubijo, kar je zvenéčega.

Marija. A kakó izpremenjena si!

Chonchon. Oj, tó še ni prav nič! Poleg tega sem vender vedno prejšnja, poštena, živahna, neizpríjena, ako tudi živeč v sviti in veselji! — Oj, dete moje na tem sveti ni nič nemogoče! Moreš biti plesálka, živiš lahko nemirno, vender si ohraniš poštenost! Le misli si: jaz bivam v vélicem hôtelu z obédnico, s kuhinjo, salonom in še tremi sôbami — jaz imam dvá lakaja, dvá uprézna konja, dvé hišni, stréžnico, tri kodre, papigo, kuharja in dva kuhinjska pomočnika — vender sem pošteno dekletce. — Druge imajo svoje laskáče, jaz v vsej poštenosti le svoje čestítelje, nekako „staro gardo“, ki se veseli moje dobre volje in pleše po plesálke piščálki!

P e s e n.

Moj svèt, predraga, pazno čuj,
Vsegdár zvestó ga izpolnuj,

In potém,
 Dobro vém,
 Moško pridobiš srcé,
 Srečni ti
 Bodo vsi
 Tvoje čislali željé.
 Ako véz
 Čréz in čréz
 Njih objema tebe mréž,
 Vender vsak
 Ti možák
 Rad storí, kar zapovéš.
 Ukazúješ
 In kraljúješ,
 Míg tvoj vodi
 Jih povsodi:
 Trda bódi, uk je moj,
 In vsak mož je služnik tvoj!

On pravi „dà“ — ti rêci „ne“,
 In rógaj se, če tožen je!
 Vso modróst,
 Učenóst
 Préprosta odbíj vsak čas;
 Láskavcu
 Sládkemu
 Resen kaži ti obraz;
 Pred toboj
 Rod če svoj
 Dédov pride kdo čestit,
 Čuj takoj:
 Gospod moj,
 Mož je v srci plemenit!

Vzdíhom njih se
 Ti smijaj le,
 V sméh ti joče
 Naj, kdor hoče:
 Trda bodi, uk je moj,
 In mož vsak je služnik tvoj!

Misli si dete moje: jaz sprejemljem le imenitne osebe. Jaz pijem kavo s knezi — používam kosílce z markizi — obédujem s kavalírji — málicam z grofi — in večérjam —

Marija. Nu, in večérjaš?

Chonchon. Prav sama — gospica — čisto sama!

Marija. Ti si dakle srečna? Oh, tó me veselí! — A ker si takó naglo dosegla svojo srečo, imela si gotovo veliko sposobnost za ples?

Chonchon. Za ples? — Neizrečno! In pošteno plačo tudi dobivam. Dalje imam posebno veselje za konverzacijo. Vedno me obdaja krog „lepih duhov“. Zaveze imam z vsemi národí: s španskimi Lordi, z angleškimi Doni in z diplomati vseh bôj — mej katerimi sem jaz najdiplomatičnejša, kajti vse vodim za nos. In vse jezike umejem govoriti: Goddam! Carai! Cospetto di bacco! — Vsacemu človeku vem povedati kaj prijaznívega! —

Marija (ljubeznivo). V katerem koli jezici tudi govoriš, Chonchon, vedno te rada poslušam.

Chonchon. E, gledi nu. Tó ti rada verjamem! Veš li, da me za kulisami imenujejo vsi posebno duhovito? Ako usta le odprèm, smeje se ves svet!

Marija. Rada ti verjamem.

Chonchon. Toda, kakó se imaš ti? Ali znaš, da stanuješ kakor kneginja ali solo-plesálka, dete moje? Oh, zdi se mi, da gospod markiz mnogo novcev trosi záte. Vender, vse prav! Jaz tó poznám!

Marija. Kaj, markiz? — On mi ne daje ničesar, kar vidiš tú. Vse tó mi je podarila njega mati, ki me bode skôro imenovala svojo hčer.

Chonchon (z glasnim smehom). Ha, ha, ha! Njega mati! Tó je božanstven dovtip! — Toda istina, dete moje, bodivi si odkritosrčni in, da jaz začnem, hčem ti povedati, kakó se mi je posrečilo najti tvoje stanovanje.

Marija (zvestosrčno). Ti si gotovo vprašala markize?

Chonchon. Oh, kakó si préprosta! — Markiza! — Medvé se ne vidivi — meni ona ni dovolj imenitna, (zaničljivo), kmétsko plemstvo! Tudi bi mi bila pokazala duri! — Ne, jaz sem

se podala k policijskemu ministru, ki ima vedno posebno pozornost záme, in mu povedala, naj mi ne pride ináče zopet pred óči za kulise, nego li sè zapisnikom vseh „fantazijskih gradov“ vélicih gospodov.

Marija. Milostivi Bog! Kaj hčeš rêči s tem? —

Chonchon. Pri prvi moji „piroueti“ je meni položil zapisnik pred nógi — iskala sem — našla — pozvoníla — séla v kočíjo — stopila iz nje — oklofutála lakaja — in evo me!

Marija. A ti se motiš, Chonchon — Chonchon. (popravljajóč). Ofelija!

Marija (zeló ginena). Zaklinjam se ti, da je markiz — o moj Bog! — je li mogel me takó sramotno oslepariti?

Chonchon (na stran). Se li jej res nič ne sanja?

Marija (pristopi k svoji toaletni mizi). Oj, ta zagonetka se mora takoj rešiti. — Pišem mu — takoj pišem!

Chonchon. Uže prav! Piši mu — če znáš! Tačas si ogledam tvoje stanovanje. Oh, genítev, veselje svidenja — jaz sem kar trezna od same radosti! (Otide na desno.)

Peti prizor.

Marija. Strážnik. Pozneje Loustalot.

Marija (séde, da bi pisala). Res, govoriti moram ž njim, še v tem hipi se ima opravičiti pred mano, sicer takoj ostavim tó hišo!

Strážnik (od desne strani). Milostiva gospica!

Marija. Česa želite?

Strážnik. Zunaj čaka póstaren mož.

Marija (mu dá novcev). Dajte mu tó-le — gotovo kakšen prosják.

Strážnik. Odpustite, gospica, Savojec je, ki želi govoriti z gospodom markizom, da zvé pri njem o necem mladem dekletci — ki je tožen povsodi zamán —

Marija (živahno). Pierrot! — Oj, le on more biti! Pustite ga brž noter! (**Strážnik** otide.) Blagi Pierrot! — Res, on mu ponése moje pismo — on mi pomaga, ako bode trebé uíti iz té hiše! — Nekdo se bliža! — Tú je! (Nekoliko kratov stopi in stojí svojemu očetu nasproti, kateri se jej s klobukom v rôci spoštljivo klanja. — Zadržanim glasom, na stran.) Bog, moj oče! (Omahne na stol.)

Loustalot (zeló tiho). Odpustite staremu možu, milostiva gospá — služabnik gospé markize, ki je imel usmiljenje z mojimi solzami, tá mi je dejal, da tukaj dobodem nje sina. — Ne zamerite, ker sem vas motil, milostiva gospá!

Marija (na stran, zeló ginena). Moj oče! Oj, kakó potrti se vidijo. — Moj Bog, moj Bog, koliko so morali trpeti — morebiti v siromaštvu.

Loustalot. Vaša milost je gotovo njemu sproga? — Vaša milost pri njem govórí záme? — Oj, Bog vas plati zató!

Marija (bojaznívo). In česa želite od njega?

Loustalot. Oh, le njega pomóci, da zopet najdem svojo hčer. On je naš graščák — a jaz v Parizi nikogar ne poznam — jaz sem sam — in zeló ubog!

Marija. Ubog!! — Oh! — (Podá mu svojo mošnjíco.) Vzemíte — tó-le vzemíte, náte!

Loustalot. Lepo hvalo, milostiva gospá, sicer nisem nigdar prosjáčil — a sedaj moram — oh! Takó dolgo sem úže v Parizi, da iščem svojega otroka — (otrè si očí,) malo svojo Marijo — ki nam úže tri mesece ni poslala poročíla — zatorej moram jemati miloščino, dôkler nje ne najdem. (Poljubi jej rôko.) Veste, milostiva gospá, kaj se domá pripoveduje o njej? (Živah-

nejše.) Pravijo, da je onečeščena, da je priléžnica bogatemu gospodu! —

Marija (na stran). Nebesa!

Loustalot (vedno živahnejši). A tó ni res!! — Jaz jo hčem zopet odvêsti domóv in pokazati, da je ostala pridno, krepóstno dekletce, kakeršna je šla od nas! — Nazaj mora z mano — v svoji bori kmétski obleki —

Marija (pogleda svojo obleko). Oh, moj Bog!

Loustalot. Dokazati hčem, da novci, ki nam jih je pošiljala, niso bili pridobljeni sè sramôto —

Marija (živahno). Ne, ne! — gotovo ne! —

Loustalot. Da smo jih smeli sprejemati z dobro vestjó in oskrbljevati ž njimi njé bolno mater.

Marija (na stran). Bolno!!

Loustalot. Najti jo morám — morám jo privêsti nazaj, da vtéši bolno mater — če ne bode prekasno — (plakajóč), ali, da moli na nje gróbi — če bi bilo uže prepozno —

Marija (izpozabivši se). Usmiljeni Bog!!

Loustalot. Kajti uže osem dníj, kakor so mi pisali, je na smrt bolna — res, milostiva gospá, moja uboga žena počasi umíra — —

Marija (zakričí). Oh, umírajo! — Moja mati umírajo!

Loustalot (jo pogleda). O stvarnik moj! — Tá glas — tó obličje —

Marija (klečěč). Res — jaz sem — oče moj — jaz sem Marija — jaz sem vaša hčí, ki je iščete! —

Loustalot (z rastočo jezo). Marija! V tej hiši! — Marija, pokrita z lišpom — Marija!! (Oddíh.) Tó ni res! Vi se lažete! Vi niste moja hčí!

Marija. Jaz sem nedolžna, dragi oče, jaz sem nedolžna! —

Loustalot. Vi se lažete, pravim jaz. — Moja hčí ne more stanovati v palači markiza — moja hčí ne more dati svojemu očetu miloščine — (vrže silno jezen mošnjíco na tlà). Vi ste malopridnica! Vi ste morílka svoje matere — kajti če pridem sam domóv, če bode tirjala svojega otroka od mene in jej jaz moram reči: Marija je mrtva — izgubljena je — tega ne preživí — čujte — tega ne preživí.

Marija. Dragi oče! (Obupno se oklene njegovih kolén.)

Loustalot. Ne, ne! — Jaz nisem vaš oča — jaz némam nikake hčere več. — Moje

dete je mrtvó! — Oh, moj Bog, moj Bog! Váruj me brezupnosti. (Pahne jo od sebe in naglo otide.)

Šesti prizor.

Marija. Chonchon.

Chonchon. Kaj pomenja tó vpitje? Kaj se godí tú?

Marija (vsa zmedena dvigne se od tál). Moj oče so bili tú; — ménijo, da sem kažnjevanja vredna — pehnili so me od sêbe — proklinjali me!

Chonchon. Oj, tó se vse poravná. —

Marija (ne poslušajóč je). Moja mati na smrt bolní — moja mati! — Oh, Bog, oh, moj Bog! — V glavi se mi vrtí — oh, moja glava!! (Séde k toaletni mizi in podprè glavo z rokama.)

Chonchon. Potrpi malo! — Spodaj imam svojo kočijo — peljala se bodem za starim — pojasniti mu hčem.

Sedmi prizor.

Prejšnji. Pierrot.

Pierrot (še v kulisi). Marija! — Gospica Marija! — Kde li je? Moram govoriti ž njo!

Chonchon. A, si ti — dobro, da si prišel. Ostáni ti pri njej — pomíri jo! Jaz grem za starim medvedom in bodem skušala, izpametovati ga. (Otide.)

Pierrot. Gospica Marija! — Iti morate z mano! — Vi morate iz te hiše!

Marija (obrnivši se s trdnim glasom). Nigdar! — Tú so me našli moj oča — tú me pehnili od sêbe; tú ostanem — da me vêde Artur pred oltár. — Kadar bodem njemu soproga, mi bodo oča verjeli in moja nedolžnost bode odkrita.

Pierrot (pomenljivo). A če je vas gospod markiz prevaril? —

Marija (mrzlo). Artur? Mene prevaril? — Tó je nemogoče!

Pierrot. Poslušajte me, Marija. Danes zjutraj bi se bilo imelo praznovati ženitovanje — a takoj se je ustáвило — sam ne vém, zakaj? Nu, — bila je gospôda, in nánje je trebé vedno čakati — celó v cerkvi!

Marija (brezčutno). Nu? in —

Pierrot. Nu, in tá poroka, ki se je danes zjutraj pokazila, praznuje se drevi v tej škofiji!

Marija (kakor zgoraj). In dalje? —

Pierrot. Cerkev se vidi od tú — iz tega okna —

Marija (skoči k višku, in ga jame umevati). Iz tega okna! — Res, spomínam se, naj ne hodim semkaj. (Čuje se zvonjenje.) Ha, ti zvonóvi —

Pierrot. Ti zvonóvi, Marija, zvoné poróki gospice pl. Elbéé z markizom Arturjem Sivryskim!

Marija. Oj, Artur! — Artur! — Ne, ne, ti si ležník!! (Plane k oknu in ga odprè.) Vidim vozove in gnéčo ljudij — v svíti lučij razločevam cvetlice — res, cvetlice povsodi. — Oh, nevesta! — Mlad kavalír jo vède za róko — obrača se — semkaj gleda — Artur! — Oh!!! (Strašnim vsklikom se zgrúzi na tla.)

Pierrot (sukajóč se vkrog nje). Za božjo voljo, Marija, zavéдите se —

Marija (se počasi dvigne in gleda strmo vkrog sêbe. — Dolg oddih). Artur!! (Zmotena gleda okolu, dôkler ne vgleda portréta — pôtlar se mu počasi bliža.) — Ne, Artur me ni pustil — gledi, saj je tukaj!

Pierrot. Kaj pravi? — Kakó hudó me gleda — Bog, nebeski, je li zblaznela? — — Zunaj čujem hrup — (teče k oknu). Kaj vidim! Tri možé, ki se plazijo ob vrtnem zidi in se tiho pogovarjajo! — Je li nova sramôtna zarota!! Nov hudoben čin? (Marija počasi séde na desni strani.) Marija, uže gredó! Čujte li, Marija, — uže gredó — (varno zaprè okno).

Marija. Res, on pride, da me pokaže svoji materi. —

Pierrot. Oh, blêde se jej! — Marija, za božjo voljo, bežati morava!

Marija (nasmihajóč se). Oh, prelepi bál — obílica cvetlíc! A zakaj Arturja ni tú? — Strah me je same. — Oh, uže gré — táko praznično oblečen? Oh, kakó je lep moj Artur — (vstane), evo, svoje Marije — tvoja nevesta čaka — óna ponosna ženska ni tvoja nevesta — oj, stráni, stráni od nje — Jaz sem — Marija! — Duhovnik čaka pri oltarji — nikari se ne múdi — kajti jutri — jutri sem smrti nevesta!! (Omahne nazaj.)

Pierrot. Bog v nebesih! — Čujem njih stopinje — glas komandêrjev — oh, in nobene pomoči, da bi jo rešil blaznosti! Marija, Marija!

Marija (vsa zamišljena, poje:)

Božja milost vsak čas
Vlada, čuje pri nas!

Pierrot. Ha! — Tó misel jej je udihnul
Bog. (Brž otide.)

Marija (obrnena proti sliki). Oh, ti ostaneš
vedno pri mêni — ni res, Artur, vedno? (Čuje
se zunaj Pierrot, ki igra na órglice odhodnico;
Marija veselo posluša, stopi nekoliko naprej, in
ker glasovi vedno bolj pošumévajo, stopa mehanično
za njimi.) Oj, ne idi stráni! — Ne ostavi me —
ostani — ostani! (Zvonenje. Orglice se čujejo vedno
slabše.) Gorjé, ti glasovi! — Spomínam se! —
Tó je smrtno borenje moje matere! — Moja mati
umírajo! (Proti sliki.) Artur! — Artur! —
Moja mati umírajo — moja mati me pričakujejo!
— (Plane naprej, vedno gledajóč na portret.)

Peto dejanje.

(Dolina v Chamouixu. V ozadji holmec s potom, ki drži od leve na desno in pôtlar zopet na levo. Za holmcem daleč vkrog odprt svet. V prvi kulisi na levo duri v kočo.)

Prvi prizor.

Jaquot. Charlot. Fanchette. Savojski na holmci. Loustalet zamišljen sedi spredaj pri mizi.

Z b o r.

Zdrave, jasne mi višine,
In prijazni, mirni dól,
Ko vas gledam, v srci gíne
Misel na nekdanji ból!
Mej ponósno naj goróvje
Glási jék se: tralalá!
In odméva naj skalóvje:
Spet Savojec je domá!
Venčal je uspeh mu déla,
Bôgat gré domú sedàj,
Vroče duša je želéla
Vedno v svoj domači kràj!

(Savojci prihajajo doli. Od vseh strani vró vkupe drugi Savojci, mej njimi župnik; vsi jih pozdravljajo.)

Savojci (mej soboj). Dobro došli, dobro došli, prijatelji!

Župnik (sredi odra). Otroci moji, Bog je dal blagoslova vašemu potovanju! — Bog vas sprimi na domačih tléh!

Savojci (klobúke vihtèč). Hvalo, gospod župnik, hvalo!

Jaquot. Živel naš gospod župnik!

Župnik. Zahvaljujem se vam, otroci! — Nu, gotovo ste prinesli domóv polne mošnjice, da si kupite péd zemlje? — Kakó je, Jaquot?

Jaquot. Oj, prav dobro, gospod župnik. Naš mladi graščák, ki bode še danes tú, ker je v Parizi umrla gospá markiza — mi je obljubil službo lakája — in tri stó okroglih frankov imam tudi v žepi!

Župnik. Tri stó! Pasja noga!

Jaquot. Nismo takó neumni, kakor se vidimo, gospod župnik! Jaz sem vedel biti zvit v pretekánem Parizi. Nazíval sem ljúdi vedno: gospod polkovnik — in, če tó ni pomagalo: gospod poveljnik, gospod general, gospod maršal — meni je vse jedno! — Jeden iz mej njih mi je dal zlatník, ker sem mu dejál: gospod princ.

Župnik. Ali ni bil?

Jaquot. Kaj še! Svečar je bil in petdeset korakov daleč je smrdel po lôji!

Župnik (nasmihanjem pretèč). Laskavec! (Obrne se in govori z drugimi v ozadji.)

Fanchette. Jaz, jaz sem si prihranila samó trideset frankov.

Jaquot. Ker si slabó se nosíla! — (Drugim Savojcem.) Ves dan se je jokala in v Parizi želé videti le veselih obrazov. Ko bi se bila smijala! —

Fanchette. A tí, Charlot?

Charlot. Štiri stó frankov, Fanchette.

Fanchette. Kaj, štiri stó frankov, takó hitro?

Jaquot. A tá je umel svojo stvar! Pre-našal je pisma starih gospíj mladim gospodom in pisma starih gospodov mladim gospicam. Tó se najbolje plačuje. Po šest jih je nesel na jedno adreso.

Župnik (vrnivši se). Ljubi otroci, dobro naložite novce in bodite delavni — žál mi je le, da se niste vsi vrnili. (Loustalotu.) In vaša hčí Marija, pridna Marija — zakaj se ona ni vrnila? Saj ste tó obetali svoji bolni materi.

Loustalot (vstane, otožno). Ne bode je domóv, gospod župnik!

Župnik. Kaj pravite?

Loustalot. Svoji ubogi starki nisem htel upleniti vsega upanja — resnica bi jo bila spravila v grob.

Župnik. Toda —

Loustalot. Bila bi nje smrt, ko bi jej bil povedal: midva némava več hčere, najina Marija je onečeščena.

Župnik. Kaj? Marija?

Loustalot. Tiho, moja uboga žena gré!
(Gré jej naproti.)

Drugi prizor.

Prejšnji. Marijeta (iz kočé).

Loustalot (ženo opira). Kaj, Marijeta, vstala si? Kakó si nepremiselna!

Marijeta (slaboglasno). Oh, ko sem se zjutraj vzbudila, čutila sem se krepkejo in močnejšo nego li doslé! — Po noči sem preračunila, da se morajo danes vrniti naši ljudje — in mislila sem, da ima tudi skôro priti naše dete — in če je sedaj še ne morem objeti — povedali mi bodo vsaj o njej — povedali mi o njej —

Župnik (na stran). Uboga mati!

Loustalot (na stran, obriše si oči). Oj, ko bi vedela najino nesrečo! —

Marijeta (migne Jaquotu). Ti si jo videl časi, Jaquot, kaj ne?

Jaquot. Kôga, mati Marijeta?

Marijeta. Nu, našo Marijo!

Jaquot. Vašo Marijo? — Jaz? (Loustalot mu migne.) Sem, da — se — vé, da — ne —

Loustalot (glasno in živahno). Saj véš Marijeta, da ona ni stanovala z drugimi rojaci vkupe — ona je imela sôbico záse.

Marijeta. Oh, da — da je lahko brez zmotnjáv molila in delala. —

Loustalot. Nje tožnost mi tare srcé. (Dá župniku znamenje.)

Župnik. Marijeta — óstri vzduh vam ne bode ugajal — pojdite v hišo.

Loustalot. Res, pojdi v hišo, Marijeta — vse ti pozneje povém.

Marijeta. Nu, saj uže grém. — A dobro jih izprašaj, oče! (Župnik, Marijeta in Loustalot otidó v hišo.)

Jaquot. A mi, tovariši, hčemo naprej. — (Gré proti holmci, kot bi htel oditi, in zagleda Chonchon, ki pride dôli.) Gledi, gledi, kdo prihaje? Lepó oblečena gospá! (Na stran.) Tó bo-

demo zopet prijeli od slabe strani! (Savojci se odkrijejo.)

Tretji prizor.

Chonchon v prav bogatem amazonskem kostumi. Za njo strežnik (jockey). **Prejšnji.**

Vsi. Bog vas vzprimi, milostiva gospá!

Chonchon (s ponosno prijaznívostjo). **Bon jour, Savojci, bon jour!**

Jaquot (kapo v rôci). Bog vas vzprimi, gospa barónica.

Chonchon. Ha, barónica! Barónica mi je rekel. — Tá Savojec ima duh. (Dá mu novcev.) Píj na moje zdravje!

Jaquot. Lepo hvalo, gospá markiza!

Chonchon. Ha, markiza! — Markizo me smatra! Ná, mladič moj! (Dá mu novcev.)

Jaquot. Bog vam plati, blaga vojvodinja.

Chonchon (vsa iznenadejana). Vojvodinja!? Ná vso mošnjico — sedaj némam več!

Jaquot (v pest se smijóč, tiho njej). Saj je tudi dovolj, mala Chonchon!

Chonchon (začudena). Kaj? — (Mirnejši in smihajóč se.) Ha, ha, dober dovtíp, istina! — Izvrsten dovtíp! — Takoj sem dejala, tá Savojec ima duh!

Jaquot. Sedaj naprej, tovariši — naprej v vas — mnogo imamo še pripovedovati. (Otidó na vse strani.)

Četrty prizor.

Chonchon.

Takó! — Sedaj sem zopet v svoji ljubljeni domovini — v deželi svojih očakov — tú, kder sem preživéla svoja prva nedolžna leta mej cvetlicami in zélišči, mej svojimi kozámi in drugimi tovariši — tú, kder je moje sanjarski-srečno kipeče srcé srkalo prve vtise priródine. — Dovolj sem se trudila, dobiti odpust pri umételnosti! Pomagati si morajo tačas z osmémi „gracijami“ in dvema „muzama“ in „zefir“ mora plesati svoj „Pas de deux“ z bóginjó pravíce. — Tó se uže

storí. — Oh, kakó mi trepeče srcé! Ni mi dalo prej pokoja, dôkler nisem hitela za blago svoje Marijo, kajti gotovo mora tukaj biti — v Parizi je navzlic vsemu zasledovanju nisem mogla najti. Oh, ko jo bi zopet videla! — Domači črni kruh bi mi šel bolje v slast, nego li pariške slaščice! (Otide v hišo.)

Peti prizor.

Marija. Pierrot.

(Dolg oddih. Potem se prikaže Pierrot, sam, na holmci, po katerem pride do polovice počasno in tožno. Tam se ogleda vkrog, če gré Marija za njim, vzame órglice in igra odhódnico. Marija v svojem savojskem kostumi pride s povéšeno glavó in počasi omahovaje, kakor meháníčno stopajóč po glasi. — Ko je spredaj na odri, ustavi Pierrot órglice, a Marija omahne trúdna na klóp.)

Pierrot. Oj, Bog, zahvaljujem se ti! — Dospeli smo do zaželênega kraja! In toliko stó milj smo pótovali! — Vsako jutro pred solnčnim vzhodom, kadar smo rekli: k višku, Marija, naglo domóv, vselej jo je vleklo zopet proti Parizu nazaj — dôkler jej nisem igral pesni, ki jo

imenuje v svoji blaznosti svoje matere glas. Tó jo je zopet osrčilo in okrepčalo. Vsak dan je prinašal novega truda, novega trpljenja — vsak dan sem se moral tešiti: le srčán bodi, srčán, ubogi Pierrot! Nad nami biva dober Bog, ki gléda náte; domá plaka uboga bolna mati, pričakujóč svojega otroka. (Víje rôci.) Oj, Bog, nje mati! — Res, tam stanuje, tam v oni koči — toda, nebesa, ljuba nebesa! Kakó jej hčem povedati —

Marija (jednoglasno). Po dnevi — po noči — me spremlja tvoja podoba —

Pierrot. Kaj zopet govórí? — Marija, ljuba Marija! —

Marija. Kdo me pozívlje?

Pierrot. Jaz, Pierrot, dobri, mali Pierrot!

Šesti prizor.

Prejšnja. Loustalot. Chonchon.

Loustalot (Chonchoni). Res, njej ne smemo jemati upanja, če ga tudi meni nič ne ostane. (Obrne se in vgléda Pierrota.) Oh, moj Bog, kaj vidim? — Pierrot tú — in —

Chonchon (idóč proti Mariji). Marija, Marija! Ona je — kolika sreča! (Hče jo objeti, Marija jo na lahko pahne od sebe.) Jaz sem, jaz — tvoja Chonchon — tvoja prijateljica Chonchon!

(Marija obstane nepremekljivo.)

Loustalot. O moj Bog, ti divji pogledi — tó blede, shujšano lice —

Pierrot. Res, oča Loustalot, vi se ne motite — uboga blaznica je, ki vam jo privajam domóv.

Loustalot. } Blaznico?
Chonchon. }

Loustalot. Oj, tó je kazen božja — blazna — ker je polna pregréh!

Pierrot (krepkó). Polna pregréh? — Kdo pravi tó? — Ni res!! Ménite li, da bi storil bil toliko tisóč korakov črez hrib in dol, da bi privédel bil nje materi onečeščeno hčer na dom? — Ste li čuli, oče Loustalot? — Vi ste proklinjali svoje dete! — Vi ste je zaničevali! (Plakajóč.) Tó ni bilo lepó, oče Loustalot — tó je bilo grdó!

Loustalot (vesel). Je li môči? Marija, moja Marija — ona je nedolžna — ona je čista in nedolžna, kakeršna se je ločila od nas? Toda, pojasni mi —

Pierrot (osorno). Kaj, pojasnilo? — Zató je sedaj pravi čas. Lepó ravnajte ž njo in popravite, kar ste pokvarili.

Loustalot. A nje mati — oh, moj Bog, mati — ako jo vidi takovšno!

Chonchon. Potrpíte — ostanite pri Mariji — jaz v tem pripravim ubogo starko — jaz jej povem, da jo je težila domotožnost — da so jo težile planíne — in takó dalje — et cetera — gospod župnik je tudi pri njej — midvá obá tó pozna. — Oh, Marija, Marija! Na mojo čast — najboljše svoje naloge bi dala za tó, in po vrhi — še svojo staro gardo, ako se zopet zavé! (Otide v hišo.)

Sedmi prizor.

Pierrot. Marija. Loustalot.

Loustalot. Ti, Pierrot! — Ako bi poskusil govoriti ž njo?

Pierrot. Ne! — Potrpíte! — Pustite mene naprej! — Marija!

Marija (malomarno). Marija!

Pierrot. Jaz sem, Pierrot! — Da veste, Pierrot!

Marija. Ti, Pierrot! — Oh, jaz moram stráni! Zopet potovati! (Hče vstati, a pade oslABLJENA nazaj.) Oh, kakó trpím!

Loustalot. Dete moje! Ubogo dete moje —

Pierrot. Nikakor ne, Marija! — Sedaj je potovanje končano — v domovini smo!

Marija. V domovini?

Pierrot. Res, le ozrite se vkrog — domá smo — da veste — domá!

Marija (gleda vkrog sêbe in gré počasi proti ozadji). Oh, res, domá — oh, tukaj je prijetno biti!

Loustalot. Hvalo Bogú! — Še je upanje!

Marija. Domovina — in naša kočá — res, sedaj moram odpótovati — daleč stráni — v Pariz!

Loustalot. Oj, Bog!

Marija. Zatorej le brž stráni — stráni! — Z Bogom! (Stopi malo naprej, pôtlér obstojí.) A še nečesa pogrešam — pogrešam nečesa, kar bi me branilo — da mu ne verjamem, kadar mi šepeče: jaz te ljubim, Marija! — Da ga odpravim, kadar mi klečí pred nogáma — (igrá se odhód-nica). Res, res, blázena pesen moje matere —

res, nje talisman! (Vesela.) Tó je — tó je —
(poklekne in pôje spremljano).

Posveti se delu, krepósti,
Spomínaj se mi Bogá,
Na mater — (pomišlja,) — misli —

(prestane in glava jej omahne. Pierrot in Lou-
stalot se nosita kot brezumna.)

Osmi prizor.

Prejšnji. Marijeta. Župnik. Chonchon.

(Poslednji so se mej pesnijo pokazali v vratih. Žup-
nik in Chonchon se trudita zamán zadržávati Ma-
rijete, katera se tresóč pomíče proti Mariji, položí
jej rôci na glavo in nadaljuje pesen.)

Marijeta.

Na mater misli v zvestósti,
In srečo vzprejmeš nebá!
Božja milost vsak čas
Vlada, čuje pri nas!

Marija (iznenadejana po glasi, se počasi vzdigne, hče govoriti, a ne more — glasno vzdihne, širi rôko proti njej, poslednjič vzklikne:) Mati moja! — Mati moja! (Omedlevši se zgrúzi materi v naročje.)

Vsi. Rešena je! — Rešena je!

Marijeta (vsa iz sebe). Res, mene, mene je spoznala — oj, vi ne veste, kaj premore máterin glas! (Vsi obstopijo Marijo.)

Župnik. Molčíte! Molčíte!

Pierrot. Zavéda se — očí odpira!

Marija. Mati moja! Vi živíte — Vi živíte! — (Pomišljujóč.) Je li bilo vse le sèn?

Župnik (daje drugim znamenje).

Vsi. Res! — Res, Marija! Sèn je bil!

Marija (vgledajóč Loustalota). Oj, moj oče! Tudi moj oče! (Strahom.) Oj, kakó ste bili kruti v tem strašnem snù!

Loustalot (na stran). Oh, moj Bog, hvalo tebi! — Moj otrok me zopet pozná!

Marija. A, Pierrot — in gospod župnik — oj, tú ste vi — — toda, on — kde je Artur? — (Plašno.) Ne, ne Artur! — André! — André!

Vsi. André?

Marija. Oh, njega bodem tudi videla! Ni res? Tú gori na planíni?

Vsi. Kaj pravi?

Artur (za kulisami). Marija! — Draga Marija!

Marija. Tá glas! — Pustite me! On je! — On je! — André — André — (Plane mu naproti, vglada njega blestečo obleko in odskoči vstrašena nazaj.) Artur? — Bog nebeski! Tó ni bil nikakeršen sèn! (Skrije obraz na máterinih prsih. Savojci prihajejo za markizom.)

Artur. Res, Marija, res! Artur je — toda Artur svoj gospod, ki v bodoče živí záte — záte, Marija! — — Ona usiljena mi zveza se ni sklenila, pri vhodi v cerkev sem čul tvoj bolesten krik — zábil vsega, za tebe voljo, Marija! — Odstopil sem. In sedaj, ko je Bog pozval mojo mater k sebi, sedaj, ko sem po neizrečnem trpljenji in po vseh bolečinah obupnosti tebe zopet našel — oj, sedaj, Marija, klečím pred tabo, prosèč odpuščanja — odpusti mi, Marija, kar si prebíla záme — bodi moja soproga — moja soproga pred Bogom in svetom!

Vsi. Njegova soproga! (Godba.)

Marija. Oh, Artur! Artur! — Res, tvoja na veke! — Oh, moj Bog, ne daj, da bi tó bil

sèn! — Oče, mati, bodita brezkončno vesela svojim otrokom, katerega je vároval in osrečil máterin blagoslov.

Z b o r (klečèč).

Božja milost vsak čas
Vlada, čuje pri nas!

(Zavesa pade.)

